Пралетары ўсіх краеў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 479. Рэдактара—№ 789.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КОШТ НУМАРУ 4 кап.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Зьнізка тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] Публікацыі ЗАГС'—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. кантарах.

АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

2-гі ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 169 (2061) Чацьвер, 28-га ліпеня 1927 г.

Палепшаньне дзяржаўнага апарату.

Галоўнай нашай задачай у галіне кіраўніцтва, гэта дамагчыся ў найкарацейшы тэрмін спрашчэньня і палепшаньня нашага дзяржаўнага апарату і набліжэньня яго да шырокіх працоўных мас. [illegible]

Як і раней наш савецкі апарат усё яшчэ мае буйныя недахопы [illegible]

Наша савецкая грамадзкасьць [illegible] Савецкі апарат ня толькі павінен быць набліжаны да мас. [illegible]

Пабудаваць сацыялізм мы зможам толькі пры калектыўным удзеле ў гэтым будаўніцтве міліёнаў працоўных, а гэта значыць, што пакуль міліёны працоўных ня будуць уцягнуты ў барацьбу з бюракратызмам, мы значных посьпехаў на гэтым вучастку фронту мець ня будзем.

Цэнтральная Кантрольная Камісія КП(б)Б і Народны Камісарыят Рабоча-Сялянскай Інспэкцыі БССР прарабілі вялікую патрэбную і ўзорную працу [illegible]

Вопыт ЦКК—РСІ паказвае, што праробленая праца ў галіне спрашчэньня і палепшаньня савецкага апарату [illegible]

На пленуме ЦКК УсеКП(б) [illegible]

Усім зразумела, што наша задача [illegible] шырокую грамадзкасьць да кіруючага апарату і пры дапамозе гэтае грамадзкасьці ў кожную хвіліну сачыць за тым, наколькі ў сваёй штодзённай працы мы перарабляем на сацыялістычны лад наш дзяржаўны апарат.

Наша задача, каб найлепшым парадкам прыстасаваць наш апарат да сацыялістычнага будаўніцтва.

Нафтавая трэшчына.

Нам ужо ня раз прыходзілася адзначаць тое, што спробы Англіі ўтварыць адзіны фронт капіталістычных дзяржаў супроць СССР спатыкаюць вялікія перашкоды. Кожны раз, калі Англія павялічвае нажым у гэтым напрамку, зараз-жа выяўляюцца вострыя разгалосьсі паміж капіталістычнымі дзяржавамі і паасобнымі групамі капіталістаў. Агульная згода, накіраваная супроць СССР, аказваецца немагчымай.

Ужо ў першыя дні пасьля разрыву з СССР Англія пераканалася ў немагчымасьці зараз-жа ўтварыць адзіны фронт супроць СССР. Таму Англія часова адмовілася ад сваіх першапачатковых плянаў і высунула плян сумеснай эканамічнай барацьбы капіталістычных дзяржаў супроць СССР. Англіі здавалася, што ажыцьцёвіць эканамічную блёкаду СССР ёй удасца лягчэй, чым блёкаду палітычную.

Аднак, да гэтага часу Англіі і ў гэтым напрамку не ўдалося дасягнуць ніякіх значных вынікаў.

Наш замежны гандаль ад разрыву з Англіяй страты ня меў. Наадварот, шмат у якіх дзяржаў інтарэс да гандлю з СССР пасьля англа-савецкага разрыву павялічыўся, бо прамыслоўцы і купцы ў гэтых краінах разьлічвалі, што ім удасца заняць месца Англіі ў нашым замежным гандлі.

Асабліва ўзрос інтарэс да гандлю з СССР за апошні час у Амэрыцы. Яшчэ на міжнароднай эканамічнай канфэрэнцыі ў Жэневе амэрыканскія дэлегаты распачалі перагаворы з савецкімі дэлегатамі наконт шэрагу гаспадарчых згод.

Адным з вынікаў гэтага намечанага збліжэньня зьявілася згода паміж СССР і буйнейшым амэрыканскім нафтавым таварыствам «Стандард Ойль» аб закупцы савецкай нафты і продажу яе ў розных частках сьвету.

Гэта згода ў сучасных міжнародных умовах набывае ня толькі вялікае гаспадарчае, але і палітычнае значэньне. Яна нанесла рашучы ўдар ангельскім плянам аб утварэньні гаспадарчай блёкады СССР.

Досыць успомніць, якую выдатную ролю гралі ангельскія нафтавікі ў супроцьсавецкай кампаніі ў Англіі, каб зразумець, якое абурэньне сярод іх выклікала вестка аб савецка-амэрыканскай згодзе.

Зараз буйнейшыя ангельскія нафтавікі, аб'яднаныя ў трэст пад назвай «Рояль-Дэйч-Шэлль», павялі заўзятую кампанію супроць тых амэрыканскіх нафтавікоў, якія ўтварылі з намі згоду. Ангельскія нафтавікі абвінавачваюць сваіх амэрыканскіх канкурэнтаў у тым, што яны ледзь не дапамагаюць сусьветнай рэвалюцыі, купляючы нафту ў СССР. Але не абмяжоўваючыся гэтымі фразамі, яны пагражаюць амэрыканскім нафтавікам рознымі практычнымі мерамі, якія павінны выключыць амэрыканскіх нафтавікоў з замежных рынкаў.

Барацьба навакол савецкай нафты не абмежавалася толькі варожасьцю паміж амэрыканскімі і ангельскімі нафтавікамі і перакінулася ў асяродак самых амэрыканскіх нафтавікоў.

Справа ў тым, што хоць усе найбуйнейшыя амэрыканскія нафтавыя прадпрыемствы аб'яднаны ў адзін вялізны трэст пад назвай «Стандард Ойль», уласьнікам якога зьяўляецца адзін з наймагутнейшых капіталістаў у сьвеце — Рокфэльлер, гэты трэст афіцыйна не зьяўляецца адзіным, а складаецца з некалькіх дзесяткаў паасобных таварystваў.

Кіраўнік «Стандард Ойль» Рокфэльлер надзвычайна спрытна карыстаецца гэтым.

Справа ў тым, што амэрыканскія нафтавікі знаходзяцца ў бязупыннай заўзятай барацьбе з ангельскімі нафтавікамі. «Стандард Ойль» увесь час вядзе барацьбу з «Рояль-Дэйч-Шэльлем». Абодва гэтыя трэсты, маючыя вялізныя капіталы (досыць паказаць, што «Рояль-Дэйч-Шэль» мае капітал у 2 з паловай міліярды ў пераводзе на нашыя рублі), спрачаюцца за старшынство на сусьветным нафтавым рынку.

Ня гледзячы на тое, што роля Англіі ў сусьветным здабытку нафты наступова падае і з часу сусьветнай вайны яе ўдзел у здабытку нафты панізіўся прыблізна на 5 проц., у той час як роля Амэрыкі ў здабытку нафты павялічылася на столькі-ж процантаў,—ня гледзячы на тое, ангельскія нафтавікі зараз вядуць атаку супроць амэрыканскіх нафтавікоў, стараючыся захапіць некаторыя нафтавыя прадпрыемствы ў самой Амэрыцы.

У барацьбе з гэтымі плянамі трэст Рокфэльлера вельмі спрытна манэўруе, карыстаючыся тым, што афіцыйна трэст складаецца з шэрагу як быццам самастойных таварystваў. У той час як адны таварystвы трэсту Рокфэльлера адбіваюць атакі ангельскіх нафтавікоў і выпіхаюць ангельскую нафту з розных рынкаў, другія, належачыя да яго таварystвы, каб прыкрыць гэты манэўр, уступаюць у часовую згоду з ангельскімі нафтавікамі.

Гэтак і было, калі «Стандард Ойль» утварыў згоду з СССР. Амэрыканскія нафтавікі добра разумелі як будзе прынята вестка аб гэтай згодзе сярод іх ангельскіх супрацоўнікаў. Таму, каб як-небудзь скрыць вылазку супроць ангельскіх інтарэсаў, некаторыя таварystвы, уваходзячыя ў трэст Рокфэльлера, утварылі згоду з ангельскімі нафтавікамі аб тым, каб ня купляць савецкай нафты і ўсяляк недапускаць яе ў продаж на замежных рынках.

Гэтым і тлумачыцца, што зараз супроць згоды паміж СССР і «Стандард Ойль» выступаюць ня толькі ангельскія нафтавікі, але і некаторыя амэрыканскія нафтавыя таварystвы, уваходзячыя ў склад трэсту Рокфэльлера.

Зразумела, што спрэчка паміж паасобнымі амэрыканскімі нафтавымі таварystвамі ня мае вялікага значэньня і ў любы момант можа быць спынена главою трэсту Рокфэльлерам. Для нас значна большы інтарэс прадстаўляе тая заядлая барацьба, якая разыгралася зараз навакол пытаньня аб пакупцы савецкай нафты паміж Амэрыкай і Англіяй.

Бясспрэчна, што згода паміж СССР і „Стандард Ойль“ наносіць мацнейшы ўдар супроцьсавецкім плянам ангельскіх нафтавікоў.

Міжнародны друк, абгаварваючы бойку навакол савецкай нафты, прымушан прызнаць, што гэтая бойка выразна даводзіць усю труднасьць утварэньня адзінага фронту супроць СССР.

Вось, напрыклад, што піша вядомы францускі прамыслоўца Коці ў сваёй газэце «Фігаро»:

— Дзякуючы савецкай згодзе з амэрыканскім нафтавым таварystвам, —піша Коці,—прарываецца фронт супроцьсавецкай блёкады.

Да гэтых слоў Коці, які зьяўляецца няпрымірымым ворагам СССР і які няма паклаў працы для ўтварэньня супроцьсавецкага фронту сярод эўрапейскіх капіталістаў, нам няма чаго дадаць. Яно гаворыць само за сябе.

В. Ц.

НАНКІН ЗА МЫТНУЮ АЎТАНОМІЮ Ў КІТАІ

Посьпехі шаньдуньскага войска.

ПЕКІН, 26-VII. Агенцтва Тохо паведамляе, што мукдэнскае камандаваньне патрабуе ад Чан-Кай-Шы эвакуаваць Сючжоу, тлумачачы гэта неабходнасьцю выкарыстаць Мукдэн-Гуанскую чыгунку каб перакінуць войска проці уханскага ўраду. Чан-Кай-Шы ўхіліўся ад станоўчага адказу. Увечары ў той самы дзень шандуньцы распачалі наступ і занялі Лінчэн, захапіўшы ў палон 1,000 нанкінскіх салдат, 13 гарматаў і 1.000 вінтовак. На другі дзень шандуньскае войска заняло Сючжоу. Адначасна другая група шандуньскага войска пры падтрыманьні марскіх сіл захапіла Хайчжоу.

Войска Сун-Чуан-Фана адазвана з Енчжоу.

ПЕКІН, 26-VII. Паведамляюць, што Чжан-Цзо-Лін загадаў Чжан-Чун-Чану не наступаць далей Сю-Чжоу.

Адначасова войска Сун-Чуан-Фана адазваны з Енчжоу ў Чзанжоу для замены мукдэнскіх карпусоў, накіраваных для абароны Пекінскага раёну.

Дэкрэты нацыянальнага ўраду.

ШАНХАЙ, 26-7. Як паведамляе агенцтва Го-Мін-Сін-Вэн, міністэрства замежных спраў апублікавала закон аб адмене ўнутраных транзітных пошлін, часовы закон аб імпорце і закон аб акцызах.

У сувязі з гэтым нанкінскі ўрад зьвярнуўся да насельніцтва з пракламацыяй, у якой сказана: нацыянальны ўрад перакованы, што пакуль існуюць унутраныя і іншыя пошліны, ня могуць быць зьнішчаны перашкоды на шляху да эканамічнага разьвіцьця краіны.

У хуткім часе нацыянальны ўрад мае абвясьціць мытную аўтаномію ў Кітаі. Нацыянальны ўрад пераконан, што гэтымі мерапрыемствамі ён пачынае новую эру ў гісторыі Кітаю.

Адначасова нацыянальны ўрад уводзіць акцыз на прамысловыя вырабы, якія робяцца ў Кітаі.

Закон аб пошлінах вызначае, што на ўсе тавары, якія ўвозяцца ў адкрытыя кітайскія парты, апроч існуючай 5 проц. пошліны, накладваецца дадатковая пошліна.

Дэкрэты зьяўляюцца адмаўленьнем на абмежаваньні, якія ўстаноўлены Вашынгтонскай канфэрэнцыяй і няроўнымі ўмовамі.

У Шанхаі зачынены тытунёвыя фабрыкі.

ШАНХАЙ, 26-VII. Англа-амэрыканская тытунёвая кампанія ў Шанхаі зачыніла на 2 м-цы ўсе фабрыкі, на якіх працавала каля 8 тысяч рабочых.

Адміністрацыя тлумачыць зачыненьне дэфіцытнасьцю прадпрыемстваў.

Аднак думаюць, што зачыненьне адбылося як пратэст супроць увядзеньня нанкінскім урадам новых падаткаў.

ЦК Гаміндану казначыў новых міністраў.

ШАНХАЙ, 27-7. Па пастанове ЦК Гаміндану, міністрам працы назначан Ван-Фа-Чын, адзін з былых супрацоўнікаў У-Пей-Фу, вусім мала знаёмы з рабочым пытаньнем.

Міністрам земляробства назначан Чэн-Кай-Вэн.

Замах на кантонскага дыктатара Лі-Ці-Сіна.

ШАНХАЙ, 26-VII. Левыя кітайскія газэты паведамляюць з Кантону, што пры выхадзе кантонскага дыктатара Лі-Ці-Сіна з памяшканьня кантонскай арганізацыі Гаміндану за некалькі крокаў ад яго выбухнула бомба. Газэты выказваюць меркаваньне, што ў даным выпадку быў, магчыма, не замах, а «няшчасны выпадак».

Супроць пасылкі войск у Кітай.

ТОКІЁ, 22-7. Рабоча-сялянская партыя арганізоўвае ў нацыянальным абхваце кампанію проці пасылкі войска ў Кітай пад лёзунгамі: «Прэч трату грошай на мілітарысцкія мэты. Прэч пасылку войска ў Кітай».

Сун-Дзін-Лін салідарызуецца з чырвоным крылом уханскага ураду.

ШАНХАЙ, 27-VII. У сувязі з прыездам у Шанхай удавы Сун-Ят-Сена, Сун-Дзін-Лін, і наземныя газэты вядуць кампанію за тое, каб даказаць, што яна парвала з Уханам з-за рэвалюцыйных тэндэнцый уханскага ўраду і палітыкі савецкіх дарадчыкаў. Сёньня Сун-Дзін-Лін надрукавала у газэтах ліст, дзе яна характарызуе кампанію, як няправільнае тлумачэньне яе пазіцыі.

Сун-Дзін-Лін поўнасьцю салідарызуецца з чырвоным крылом уханскага ўраду, бо толькі яно падтрымоўвала і праводзіла асноўныя прынцыпы Сун-Ят-Сена.

БАЎЭР НА СЛУЖБЕ У ПАЛІЦЫЯНТАЎ.

Пасяджэньне аўстрыйскага парляманту.

«Венскія падзеі больш, чым дэманстрацыя».

ВЕНА, 26-VII. Будынак парляманту у Вене 25 ліпеня абкружан атрадамі паліцэйскіх узброеных вінтоўкамі.

На верхняй галярэі парляманту і ў лёжы журналістаў много паліцэйскіх пераапранутых у цывільныя гарнітуры.

Прамовы Зэйпеля і Баўэра былі зроблены ў спакойным тоне, калі ня лічыць некаторых выгукаў з месц і славесных сутычак паміж партыямі.

У сваёй прамове Зэйпель гаварыў, што падзеі 15 і 16 ліпеня «больш, чым дэманстрацыя». Ён упэўнен, што кравапраліцьце было-б меншым, калі-б зразу ўвялі ў справу войска. Далей ён **хваліў паліцыю за тое, што ўсе паліцэйскія, незалежна ад партыйнасьці, выканалі свой доўг.**

У заключэньне Зэйпель заклікаў усе партыі і парлямант да «працы па аднаўленьні парадку».

З асобным заклікам ён зьвярнуўся да сацыял-дэмакратаў, патрабуючы, каб яны заставаліся дэмакратычнай апазіцыяй, не абаранялі паўстанцаў і не патрабавалі амністыі для тых, хто можа паўтарыць перажытыя жудасныя дні.

Баўэр ганарыцца здрадніцтвам сацыял-дэмакратаў.

У пачатку свае прамовы Баўэр перш за ўсё адзначыў, што сацыял-дэмакраты не змаглі аўладаць рухам і напомнілі 1918-19 г., калі сацыял-дэмакратам удалося «заклікам да сумленьня і сьвядомасьці насельніцтва ўстрымаць іх ад неабдуманых учынкаў».

Аналізуючы вулічнае выступленьне, Баўэр адзначыў надзвычайна цяжкае становішча пралетарыяту. «Беспрацоўе страшэннае, рабочыя па тры гады застаюцца бяз працы».

Далей Баўэр перайшоў да антымаральных паводзін паліцыі, якая без папярэджаньня пачала страляць разрыўнымі кулямі. Найбольшым няшчасьцем, сказаў Баўэр, было тое, што паліцыя страціла галаву. Толькі сацыял-дэмакраты былі на мясцох. Шуцбунд арганізаваў ахову ўрадавых будынкаў, тушыў пажары, спыняў непарадкі. **Я яшчэ ніколі так не ганарыўся назваю аўстрыйскага сацыял-дэмакрата, як ноччу з панядзелка на аўторак, калі сацыял-дэмакраты адмовіліся ад забастоўкі.**

У заключэньне Баўэр ад імя сацыял-дэмакратычнай партыі прапанаваў выказаць недавер'е ўраду і назначыць дасканалае расьледваньне падзей.

Жалобнае пасяджэньне.

ВЕНА, 26-VII. Адбылося жалобнае пасяджэньне парляманту. Трыбуны для публікі былі перапоўнены пераапранутымі паліцыянтамі. Старшыня парляманту ў выступленьні выказаў жаль з прычыны налічча ахвяр падзей, а пасьля гэтага ўдзячнасьць усім, хто ўдзельнічаў «у аднаўленьні парадку».

Адозва ЦК аўстрыйскай кампартыі.

ВЕНА. ЦК аўстрыйскай кампартыі зьвярнуўся з адозваю да ўсіх працоўных Аўстрыі. Адозва высоўвае лёзунгі: „Разброеньне і роспуск усіх фашысцкіх арганізацый, узброеньне рабочых, пераход паліцыі пад уладу муніцыпалітэту, проці эканамічнага і палітычнага наступу рэакцыі, вызваленьне ўсіх арыштаваных у зьвязку з падзеямі, адстаўка ўраду Зэйпеля, барацьба за рабоча-сялянскі ўрад“.

Адозва канчаецца заклікам: „Утварайце масавую рэвалюцыйную партыю, партыю дыктатуры пралетарыяту“.

Тав. Пік вызвален.

ВЕНА, 26-VII. 26 ліпеня вызвален член ЦК нямецкай кампартыі тав. Пік, які з паліцэйскім накіраван на нямецкую граніцу.

Магчымы арышты ў Будапэшце.

ВЕНА, 26-VII. Друк паведамляе, што будапэшцкая паліцыя, нібы выкрыла „новую камуністычную арганізацыю“.

Пры вобыску ў высачанай кватэры нібы зройдзен вялікі лік лятучак.

Пакуль што зроблен адзін арышт. Чакаюцца далейшыя арышты.

Ляндтаг Штырыі патрабуе аднаўленьня кары сьмерці.

ВЕНА, 26-VII. На пасяджэньні ляндтагу Штырыі прынята рэзалюцыя з патрабаваньнем абмежаваньня свабоды друку, аднаўленьня пакараньня сьмерцю. Рэзалюцыя далей патрабуе ад ураду выданьня закону аб забароне палітычных забастовак.

Камуністычны мітынг у Празе.

ПРАГА, 26-7. 25 ліпеня адбыўся арганізаваны кампартыяй вялікі мітынг, прысьвечаны падзеям у Вене. Выступаўшыя прамоўцы выкрылі здрадніцтва сацыял-дэмакратаў.

Мітынг прыняў рэзалюцыю супроць пагрозы вайны.

Номер «Рудэ Права» з адчотам аб мітынгу канфіскаваны.

Нямецкі друк за супрацоўніцтва паміж СССР і Нямеччынай.

БЭРЛІН, 26-VII. Вышаў з друку спэцыяльны нумар «Індустры унд Анты Цэйтунг», які зьмяшчае артыкулы выдатных савецкіх гаспадарцаў па галоўных пытаньнях народнай гаспадаркі СССР. У газэце зьмешчаны артыкулы Крэсьцінскага і гр. Бракдорф-Ранцау (нямецкага пасла ў СССР) аб нямецка-савецкім супрацоўніцтве. Супрацоўніцтва савецкай і нямецкай прамысловасьці, піша Красьцінскі, апраўдвае надзею, што яно будзе ў далейшым усё больш буйным фактарам разьвіцьця прыяцельскіх адносін між Нямеччынаю і СССР. Бракдорф-Ранцау зазначае, што пашырэньне нямецка-савецкага гаспадарчага супрацоўніцтва служыць ня толькі інтарэсам абодвых краёў, але адначасна вядзе да захаваньня міжнароднага спакою. Урады абодвых краёў павінны ўжыць захады, каб гэта супрацоўніцтва набыло як мага больш актыўны і шырокі характар.

Адчыненьне зьезду агульна-ангельскай фэдэрацыі горнарабочых.

ЛЁНДАН, 26-VII. Зьезд агульнаангельскай фэдэрацыі горнарабочых у Саутпорце быў адчынен старшынёю фэдэрацыі Сьмітам. Ён зазначыў, што год назад фэдэрацыя налічвала 800 тысяч сяброў, зараз гэты лік зьменшыўся. Мясцовыя арганізацыі гарнякоў павінны давесьці лік сяброў фэдэрацыі да 1 міліёну. Пытаньне аб заработку горнарабочых можа быць вырашана здавальняюча толькі пры нацыяналізацыі вугольнай прамысловасьці. Водлуг думкі Сьміта, горнарабочыя ўсіх краёў могуць аб'яднацца на падставе статуту сучаснага Інтэрнацыяналу. Далей Сьміт падкрэсьліў неабходнасьць выкарыстаць палітычную арганізацыю рабочага руху.

Пасьля прамовы Сьміта на зачыненым пасяджэньні зьезду была ўхвалена рэзалюцыя, у якой зьезд даручае выканаўчаму камітэту фэдэрацыі дамагацца аднолькавага працоўнага тыдню для ўсіх горнарабочых.

ЛЁНДАН, 26-VII. На сёньнешнім пасяджэньні канфэрэнцыі агульнаангельскай фэдэрацыі горнарабочых ухвалена рэзалюцыя аб арганізацыі кампаніі на карысьць нацыяналізацыі вугольнай прамысловасьці на аснове пляну, пададзенага фэдэрацыяй у «каралеўскую вугольную камісію» у 1925 г. З прычыны таго, што рэзалюцыя была складзена ў некалькі вялікай форме,—дэлегаты левага крыла пратэставалі проці яе рэдакцыі.

Сьміт адмовіўся, аднак, даць ім слова, а калі Кук хацеў выступіць наконт гэтага, Сьміт заявіў яму: „Пакіньце мне права кіраваць сходам“.

Кук, які выступіў пры абмеркаваньні рэзалюцыі, зазначыў, што ад нацыяналізацыі вугольнай прамысловасьці залежыць ня толькі пераход вугольных прадпрыемстваў у дзяржаўную маемасьць, а таксама і падначаленьне іх рабочаму кантролю.

Апроч рэзалюцыі аб нацыяналізацыі вугольнай прамысловасьці, канфэрэнцыя ўхвaліла таксама рэзалюцыю, якая патрабуе скласьці фонд для забесьпячэньня на выпадак старасьці. У другой палове дню на зачыненым пасяджэньні абмяркоўвалася справаздача выканкому аб яго дзейнасьці ў працягу апошніх 2-х гадоў.

Пастанова францускага суда па справе аб шпіянажы.

ПАРЫЖ, 26-VII. Па справе аб шпіянажы ў Францыі суд ухваліў такую пастанову: 6 падсудных засуджана да астрогу на тэрмін ад паўгоду да 5 гадоў і да штрафу ад 10 да 5.000 франкаў. Падсудныя Крэмер і Клярак засуджаны завочна на 5 гадоў астрогу з штрафам у 5.000 франкаў. Апроч таго, усе падсудныя пазбаўлены грамадзянскіх правоў на 5 год.

„Юманітэ“ аб прысудзе над „шпіёнамі“.

ПАРЫЖ, 26-VII. Газэта „Юманітэ“ наконт пастановы суда па справе аб шпіёнажы піша так: «Матывіроўка прысуду паказвае, якою была канчатковая мэта ўсёй гэтай справы, задуманай урадам пры дапамозе паліцыі. Ніколі суд не ўхваляў яшчэ такой агіднай пастановы, накіраванай проці рабочай клясы, проці камуністычнай партыі і савецкай Расеі. Камуністычная партыя і прафэсыянальныя арганізацыі так рашуча, як ніколі, заяўляюць аб сваёй салідарнасьці з засуджанымі французамі і падданымі іншых дзяржаў. Наперад, да барацьбы з імпэрыялізмам францускай і сусьветнай буржуазіі, на барацьбу з капіталізмам!».

У панскай Польшчы.

Павышэньне за вядзеньне суда над Кавэрдай.

ВАРШАВА, 26-7. Старшыня суда, які разглядаў справу Кавэрды, Гумінскі атрымаў павышэньне: ён назначан таварышом пракурора найвышэйшага суда.

СУД НАД КАМУНІСТАМІ.

У Сасноўцы адбыўся суд над камуністамі. Т. Цьвік засуджан на 4 гады турмы, пятнаццаць іншых засуджаны ў турму ад 6 месяцаў да 1 з пал. году.

Выбухі гранат.

Каля Станіслава польскія салдаты пасьля стральбы пакінулі ў полі гранату. Дзеці яе знайшлі і сталі раскручваць. У рэзультаце 2 забіта, 3 цяжка паранена.

Каля Новага Торгу адзін гарняк знайшоў гранату і, разглядаючы яе, выклікаў выбух, якім забіта 4 і цяжка паранена 5.

П'янства ў Варшаве.

П'янства ў Варшаве буйна расьце. Як вядома, ад 3 гадзіны суботы і да раніцы панядзелка гарэлка ў Польшчы нідзе не прадаецца і ў рэстаранах не падаецца на стол. І як раз у гэтыя дні на вуліцах Варшавы і іншых гарадох шмат п'яных.

У 1925 г. пераначавала ў паліцэйскіх камісарыятах Варшавы за п'янства 64.900 асоб; сярод іх досыць значны процант жанчын.

У Зах. Беларусі.

Арышты.

Як паведамляе «Kurjer Warszawski» (№ 202), у Баранавіцкім павеце ўлада выкрыла, быццам, «ячэйку» камсамольцаў, якая разам з гэтым зьяўлялася зачаткам валаснога камітэту камуністычнай партыі Зах. Беларусі. Арыштована 12 асоб, якія аддадзены пад суд.

Выбары ў соймікі Віленшчыны.

Ваяводзкая ўлада выдала загад аб выбарах членаў павятовых соймікаў у Віленскім ваяводзтве. Як вядома, сучасныя соймікі складаюцца з асоб, па-просту назначаных яшчэ ў 1919 г.

Беларускія курсы.

Як паведамляе «Kurjer Wileński» (№ 166), Таварыства Беларускай Школы атрымала ад куратара Віленскай школьнай акругі дазвол на адчыненьне з 1 жніўня г. г. пры беларускай гімназіі ў Радашковічах месячных курсаў для настаўнікаў беларускіх гімназій у Польшчы.

На курсы запрошаны некаторыя прафэсары Віленскага і Варшаўскага унівэрсытэтаў.

Навальніца і град у Віленскім павеце.

У мінулую суботу на абшарах Віленска-Троцкага павету прайшла навальніца з пяруном і градам, выклікаўшая пажары і зьнішчыўшая месцамі збожжа і агароды.

Ахвяр з людзьмі няма.

Выбары ў валасныя рады.

Выбары ў валасныя рады на абшарах Зах. Беларусі яшчэ ня скончыліся. Мы ўжо адзначылі, што беларусы бяруць у выбарах жывы ўдзел і там, дзе яны могуць з'арганізавацца, праводзяць сваіх кандыдатаў.

19 ліпеня адбыліся выбары ў Лашах, каля Горадні, пры гэтым выбрана 9 беларусаў і 3 палякі; 20 ліпеня выбары адбыліся ў Індурах. Выбрана 8 беларусаў і 7 палякаў.

Выдаваньне кніжак.

Вышлі ў сьвет у Вільні наступныя беларускія кніжкі:

1. Уліцін. «Суд над трохпалёўкай», аграп'еса ў 1 акце, ц. 40 гр.
2. М. Гарэцкі. «Атрута», сцэнічны абразок у 1 акце, цана 30 гр.
3. Н. Арсеньнева. «Пад сінім небам», зборнік вершаў, ц. 2 зл. 50 гр.
4. А. Ожэшко. «У зімовы вечар», інсцэнізаваны абразок у 2-х актах, цана 50 гр.
5. Прыгатаваан да друку: «Палітычная эканомія» Багданава. пераклад М. Шылы.

Зьезд усеамэрыканскай фэдэрацыі працы.

НЬЮ-ЁРК, 23-VII. На зьезьдзе ўсеамэрыканскай фэдэрацыі працы адбываюцца далейшыя выступленьні супроць імпэрыялісцкай палітыкі Злучаных Штатаў.

Кіруючыя органы ўсеамэрыканскай фэдэрацыі працы пераабраны ў ранейшым складзе. Старшынёй фэдэрацыі абраны Грын.

ЗА ДЗЕНЬ.

Імпэрыялізм лезе ў Балтыку.

У апошнія часы ангельскае васннае камандаваньне вельмі зацікавілася вывучэньнем Балтыцкага мора. Усё часьцей узброеныя марскія сілы Англіі наведваюць Балтыку, наладжваюць манэўры, прыстрэльваюцца.

Апроч марскіх шляхоў таксама вывучаюцца паветраныя шляхі. Да гэтых пытаньняў вялікую зацікаўленасьць выказвае таксама і Францыя.

Англія амаль ужо дагаварылася адносна паглыбленьня Зундзкага праліву, каб вялікія марскія судны мелі магчымасьць уваходзіць у Балтыцкія парты.

Гэтыя факты маюць вельмі вялікае значэньне для ўсяго сучаснага міжнароднага становішча. Імпэрыялізм лезе ў Балтыку, каб загадзя стварыць сабе базы, якія яму патрэбны будуць у выпадку марскіх і дэсантных апэрацый супроць нашага Кранштадту і Ленінграду.

„Адваюем тое, што мелі“.

Гэтак заявіў сэкратар ангельскай фэдэрацыі вугляконаў Кук на ўсеангельскай канфэрэнцыі гарнякоў, якая зараз адбываецца ў Саўтпорце.

Але канфэрэнцыя праходзіць пад моцным уплывам правых колаў генэральнага савету прафсаюзаў, і гарнякам у гэткіх умовах вельмі цяжка патраціць на патрэбны шлях, каб „заваяваць тое, што мелі“. Хіба-ж ня гэтыя самыя Сьміты ды Хіксы, якія носяць назву левых у ангельскім рабочым руху, хіба-ж не яны сваёй блізарукай палітыкай прывялі ангельскіх гарнякоў да голаду і жабрацтва? Хіба-ж ня іх сатаварышы Макдональд і Томас не садзейнічалі буржуазіі разграміць ангельскі пралетарыят?

На вялікі жаль шырачэнныя масы ангельскіх працоўных як сьлед яшчэ не разабраліся ў сваіх лідэрах, не даведаліся аб іх сапраўднай здрадніцкай дзейнасьці. Камуністычная партыя Англіі дапаможа ім вылучыць са сваіх пралетарскіх шэрагаў гэткіх правадыроў, якія павялі-б ангельскую рабочую клясу на шырокі рэвалюцыйны шлях.

Бліжэйшая будучыня пакажа, ці пойдуць ангельскія гарнякі па ўказцы здраднікаў Томасаў, а гэта значыць, па поўнае падначаленьне кансэрватыўнаму закону аб прафсаюзах, ці яны цалкам вызваляцца ад уплыву здраднікаў і пойдуць на барацьбу з урадавым законам, а гэта значыць, што выйдуць на шырокі рэвалюцыйны шлях.

Шандуньцы нанкінцаў б'юць.

Чан-Кай-Шы зьняў значныя вайсковыя аб'яднаньні з шандуньскага фронту і кінуў іх супроць Ухану. Кажуць, што „з дзьвюх зол выбіраюць меншае“. Чан-Кай-Шы апынуўся пад агнём з некалькіх бакоў. У барацьбе з шандуньцамі ён на некаторы час можа страціць тэрыторыю, у барацьбе з Уханам ён можа страціць усё. Вось чаму ён пайшоў на асларбленьне свайго фронту супроць шандуньцаў, каб выйграць у рашаючай барацьбе, з значнымі шансамі на перамогу, над Уханам.

Гэтым адразу, ды яшчэ да разгарненьня барацьбы з Уханам, пачалі карыстацца шандуньцы і паслалі буйныя вайсковыя сілы супроць фронту Чан-Кай-Шы і дамагліся поўных і досыць значных вынікаў як у сэнсе тэрыторыі, таксама ў сэнсе вайсковай здабычы.

Чан-Цзо-Лін, які шукае замірэньня з Чан-Кай-Шы, тлумачыць наступленьне шандуньцаў тым, каб стварыць большыя магчымасьці для разгортваньня барацьбы супроць камуністаў.

А пакуль што ў гэтай барацьбе Чан-Кай-Шы можа панесьці значныя паражэньні, бо яго будуць біць з абодвых бакоў.

Сумныя зажынкі.

«Наша Праўда»,—орган не запраданых польскім паном віленскіх беларусаў, спыняецца на балючым моманце сучаснага жыцьця Заходняй Беларусі — на зажынках, дню пачатку жніва.

Зажынкі ня выклікаюць радаснага настрою ў нашага сялянства ў Заходняй Беларусі:

> „Селета няма вясёласьці ў вёсцы. Сёлета мала дзе чакаюць добрага збору жніва. І ня дзіва. У пяцёх паветах Зах. Беларусі (на агульную лічбу 27) град і гураган зьнішчыў на вялізарным прасторы пасевы, пазрываў стрэхі з хат і гумен, паразварачваў цэлыя дамы і сялібы. А ад апошняга недароду пацярпела большая частка Віленшчыны ды і добры кусок Навагрудчыны“.

Бяда, аднак, была-б не такой вялікай, калі-б недарод, які бывае і ў іншых краінах, не пагражаў Зах. Беларусі катастрофай, дзякуючы малазямельлю.

Пры такіх умовах думаць аб якіх небудзь запасах у добрыя гады ня прыходзіцца, бо і пры найлепшых ураджаях маса малазямельнікаў Зах. Беларусі ніколі сытай ня бывае, а здарыўся ліхі год, дык у гаспадарцы поўная руіна:

> „Бывай здароў і конь, і карова, і часта-густа найбольш неабходныя прылады да працы, а то і апошні кажух ці сьвітка“...

Раней можна было ісьці на заработкі—ці ў панскі двор, ці на фабрыкі неаб'ятнай Расеі, ці ехаць за мора ў Амэрыку і г. д. А цяпер нічога гэтага няма.

І таму «Наша Праўда» прыходзіць урэшце да зусім слушнага вываду, што ніякія паліятывы, як часовая дапамога ўраду грашыма і інш. ня вырашаюць справы.

> „Без вырашэньня ў нас (г. ё. у Зах. Беларусі. Рэд.) зямельнага пытаньня ў сэнсе падзяленьня панскіх малазямельных і беззямельных сялян зямлёй... перад намі кожны год у дзень зажынкаў будзе ўзьнімацца ўсё тая-ж страшная пагроза галадухі, якая пагражае сёлета вялікай частцы Заходняй Беларусі“.

І гэтак будзе з году ў год, пакуль на абшарах Заходняй Беларусі будзе панаваць улада абшарнікаў і капіталістаў, якія зямлі заходнім беларусам не дадуць.

Толькі работніцка-сялянская ўлада вырашыць зямельную справу ў Зах. Беларусі ў пажаданым для сялянства напрамку. А да той поры—голад, холад, нэндза і г. д.

Лінейная калібровочная мішэнь LRT-BE4-V2

У САЮЗНЫХ РЭСПУБЛІКАХ.

Адчыненьне VI пленуму ЦКК УсеКП(б).

МАСКВА, 26-VII. Пад старшынствам Арджанікідзе адчыніўся VI пленум ЦКК УсеКП(б). Пленум зацьвердзіў такі парадак дню: даклад аб працы ЦКК КП Украіны і ЦКК РСІ УССР; даклад аб працы маскоўскай КК і маскоўскай РСІ.

Пасьля абвяшчэньня рэгляманту пленум заслухаў даклад аб працы ЦКК КП Украіны і НК РСІ УССР.

На першым пасяджэньні быў зроблены суддаклад.

Пасьля спрэчак на вячэрнім пасяджэньні дакладчык выступіў з заключным словам.

Для канчатковай распрацоўкі рэзалюцыі па дакладу складзена камісія.

Справа атамана Анёнкава.

СЯМІПАЛАЦІНСК, 27-VII. Дзень 26 ліпеня быў прысьвечан паказаньням Анёнкава. Анёнкаў падрабязна спыняецца на сваіх дзіцячых гадох.

Ён сын земляўласьніка, адстаўнога палкоўніка, 8-гадовым ён папаў у кадзецкі корпус, адтуль у ваеннае вучылішча. Выхаван у крайнім манархізьме. Па сканчэньні ваеннага вучылішча ўступае ў Сібірскае казацтва. У 1914 г. судзіўся ваенна-палявым судом за ўдзел у Каўчаграцкім казацкім паўстаньні к 1 з палов. гадам крэпасьці, якую замянілі пасылкай на фронт. Тут Анёнкаў арганізуе партызанскі атрад, які дзейнічае ў тылу ў немцаў.

У час рэвалюцыі Анёнкаў прызнае адзнага цара праз учрадзілаўку.

Пасьля дэмабілізацыі арміі ён адводзіць атрад са зброяй у Омск. У Омску ён далучыўся да вайсковага казацкага ўраду. Ён прымае ўдзел у нелегальным судзе ў станіцы Атаманскай. У пачатку наступленьня чэхаў Анёнкаў далучыўся да чэскага капітана Гануша. Гануш паведаміў яго аб тайным паўстаньні супроць саветаў на Ісыльскай магістралі.

Расказваючы аб сваёй дзейнасьці да пераходу кітайскай граніцы, Анёнкаў нічога не гаворыць аб сваіх карных «подвигах», а спыняецца галоўным чынам на баявых апэрацыях. Крывавую расправу над сялянамі Лексінскага раёну ён стараецца абмаляваць, як барацьбу з рэгулярнымі часьцямі Чырвонай арміі. Карную сваю дзейнасьць ён адхіляе і заяўляе, што ён тагды быў у Сямірэччы. Нічога таксама не гаворыць аб растрэле салдат, якім трэба было вярнуцца дамоў.

Дапрос Анёнкава паказвае палітычную няпісьменнасьць яго ў гады грамадзянскай вайны.

Прызнаючы савецкую ўладу незаконнай, як прышоўшую сілком, ён адначасова прызнае законнымі гвалтоўныя перавароты Калчака.

Пракурор не дае магчымасьці Анёнкаву зьняць з сябе адказнасьць за карную дзейнасьць у Сяміпалацінску. Пракурор падае дакумант, падпісаны намесьнікам Анёнкава, што доказвае прысутнасьць анёнкаўскіх у Сяміпалацінску.

Сёньня суд спыняецца пераважна на дзейнасьці Анёнкава, канчаючы Слаўгарадам.

ПАВЯЛІЧЭНЬНЕ ЛІКУ РАБОЧЫХ У ФАБРЫЧНА-ЗАВОДЗКАЙ ПРАМЫСЛОВАСЬЦІ.

МАСКВА, 26-VII. Па вестках ЦСУ СССР за 1924-26 год у фабрычна-заводзкую прамысловасьць СССР уліліся звыш мільёну новай рабочай сілы.

Колькасьць фабрычна-заводзкіх прадпрыемстваў павялічылася за 1926 год на 20 проц. Колькасьць занятай на іх рабочай сілы павялічылася на 14 з палову проц.

За той-жа час колькасьць прыватных прадпрыемстваў зьменшылася амаль на 26 проц., а лік рабочай сілы ў іх зьменшыўся на 29 проц.

Усесаюзная нарада па с.-г. машынабудаўніцтве.

Адчынілася першая ўсесаюзная нарада па сельска-гаспадарчым машынабудаўніцтве і машынадастаўцы. Удзельнічаюць прадстаўнікі НК Гандлю, Наркамзему, ВСНГ, машынабудаўнічых арганізацый і г. д.

Нарада распачалася прамоваю Наркома гандлю СССР Мікаяна, які заначыў, што задача савецкай дзяржавы ў тым, каб праз індустрыялізацыю і каапэраваньне давесьці сялянства да сацыялізму.

На 1-га кастрычніка на нашых складах засталося машын на 42 мільёны рублёў, прычым некаторыя з іх былі няспраўнымі. Мы павінны будзем сёлета ўжыць захады, каб забясьпечыць рух машын на вёску. Апроч таго, трэба зьвярнуць увагу на тое, што бедната і вясковая маса вельмі мала мае буйных складаных машын. На 10-ым годзе савецкай улады мы павінны гэтыя машыны зрабіць маёмасьцю бядняцкіх і серадняцкіх гушчаў вёскі. Шлях да гэтага—аб'яднаньне ў каапэрацыйныя таварыствы, каапэрацыйнае набыцьцё машын і супольнае карыстаньне імі.

Омскія навуковыя працаўнікі пратэстуюць супроць правакацыі імпэрыялістаў.

ОМСК. Сход навуковых працаўнікоў мэдыцынскага інстытуту пратэстуе проці ваеннай правакацыі імпэрыялістаў і заяўляе, што ў выпадку нападу на Савецкі Саюз усе працаўнікі аддадуць свае сілы і веды для забесьпячэньня перамогі працоўных.

Новая лекавая крыніца ў Асэтыі.

УЛАДЫКАЎКАЗ. У Асэтыі выкрыта мінэральная крыніца вуглякіслай жалезістай вады з надзвычайна высокаю лекаваю ўласьцівасьцю.

Новая электрастанцыя на Каўказе.

ЭРЫВАНЬ, 25-7. Учора за 6 вёрст ад станцыі Калягеран Тыфліскай чыгункі адбылася ўрачыстая закладка гідраэлектрастанцыі.

Экскурсія амэрыканцаў у Ленінградзе.

ЛЕНІНГРАД. Учора ў Ленінград прыехала па чыгунцы чужаземная экскурсія амэрыканскіх рабочых і служачых у складзе 35-ці чалавек.

На чале экскурсіі—адзін з заснавальнікаў амэрыканскай кампартыі Ямпольскі.

Прыехаў таксама адзін з камуністаў Майэр, які асабіста ведаў Карла Маркса і Энгельса. Дакуманты гэтай эпохі Майэр перадаў музэю рэвалюцыі. Экскурсія прабудзе ў Ленінградзе і Маскве 3 тыдні.

Насельніцтва Сібіры ваенізуецца.

ЧЫТА. У шмат якіх мясцох акругі ўзьнікаюць гурткі вайсковых ведаў, арганізоўваюцца вайсковыя каманды, стралковыя гурткі, якія прыцягваюць дарослых сялян і сялянак. У вёсцы Куке, Чыцінскай акругі ўтворан навал ваенны гарадок.

Амундсэн у Хабараўску.

ХАБАРАЎСК. Пры праезьдзе праз Хабараўск у Маскву вядомага дасьледцы палярных краёў Амундсэна да яго наведалася дэлегацыя навуковых краязнаўчых працаўнікоў. Амундсэн цікавіўся жыцьцём краю.

Савецкія маторы кампактнага току.

ТАМБОЎ, 26-7. На заводзе «Леструд» зроблена першая партыя матораў кампактнага току, якія раней прывозіліся з заграніцы. Прыёмка паказала, што маторы па якасьці ня горшыя, чым заграні́чныя.

Абсэрваторыя Грузіі зафіксавала землязрыгі.

ТЫФЛІС, 26-VII. Ноччу на 24-га ліпеня абсэрваторыяй Грузіі адзначана два землязрыгі сярэдняй сілы на адлегласьці ад Тыфлісу ў 1.400 кілёмэтраў. 25-га ліпеня запісан слабы землязрыг за 110 кілёмэтраў ад Тыфлісу. Ноччу на 26-га ліпеня ізноў запісан слабы землязрыг за 120 кілёмэтраў ад Тыфлісу.

Аб асушэньні Заходняга Палесься

У №№ 153 і 155 «Савецкай Беларусі» тав. Зьм. Прышчэпаў яшчэ раз закрануў пытаньне аб тых вялікіх магчымасьцях, якія мае перад сабою Палесьсе, а разам з ім і ўся Беларусь.

Асушэньне Палесься і наладжаньне ў ім культурнае сельскае і лясное гаспадаркі дало бы моцны штурхач дзеля гаспадарчага разьвіцьця ня толькі гэтага занядбанага краю, але і ўсяе Беларусі. Разам з тым яно на доўгі час вырашыла бы дзеля Беларусі перасяленчаскую праблему. Асушанае Палесьсе магло-бы замяніць Сібір, у які ўсё яшчэ прыходзіцца накіроўваць з Беларусі зьлішак насельнасьці з аграрна-перанаселенае вёскі. Як справядліва зазначае т. Прышчэпаў («Сав. Бел.» № 153).

„Разьвіцьцё раёну патрабуе шырокага засяленьня. Калёнізацыя Сібіру ня менш абходзіцца, чымся Палескага раёну, і цяпер прыходзіцца пашкадаваць, што намі гэтая тэма не распрацавана“.

Пастанова Саюзнага ЦВК аб прызнаньні мэліарацыйных прац на Палесьсі працамі агульна-саюзнага значэньня, а таксама тая ўвага, якая аддаецца гэтай справе ўрадам і рабоча-сялянскімі масамі БССР, сьведчыць, што справа разьвіцьця Палесься і яго выкарыстаньня на дабро працоўных масаў Беларусі стаіць на пэўным шляху.

Адначасна з гэтым, у дапаўненьне і разам з тым у проціпастаўленьне плянам савецкае ўлады адносна савецкага Палесься,—цікава пазнаёміцца з плянамі польскае ўлады адносна Заходняга (беларускага і ўкраінскага) Палесься, якое апынулася згодна Рыжскаму міру ў межах сучаснае Польшчы.

Захапіўшы Заходнюю Беларусь і Заходнюю Украіну, польская ўлада пачала праводзіць так званае «асадніцтва», якое здабыло сабе такую шырокую і такую непачэсную вядомасьць далёка за межамі Польшчы. З вялікім шумам і скандалам пачатае і праводзімае, асадніцтва праз некалькі гадоў наглядна паказала польскаму ўраду, што яго надзеі і разьлічэньні ня спраўдзіліся.

Польскі элемэнт на крэсах шляхам асадніцтва павялічыўся мала, а тым часам яно выклікала рэзкі супраціў ня толькі з боку мясцовага сялянства, але таксама і з боку абшарнікаў.

Пры такіх абставінах вочы польскага ўраду зьвярнуліся ў бок Палесься. Штогодна з Польшчы адплывае і мусіць адплываць вялікая эміграцыйная хваля. Проба скіраваць яе на ўсход шляхам асадніцтва не ўдалася. Асадніцтва аказалася занадта дарагім, скандальным і самае галоўнае—малаёмкім, мізэрным па сваіх лічбовых выніках. Тут-жа на Палесьсі прападае нявыкарыстаным вялікі калёнізацыйны фонд.

Аднак ужо папярэдняе фінансавае абмеркаваньне справы паказала, што сучаснай Польшчы з яе разладжаным гаспадарчым жыцьцём, мілітарным бюджэтам і няўстойчываю валютаю гэтая справа не пад сілу. Тады пачалі рабіцца спробы зацікавіць пытаньнем заходня-эўрапэйскіх капіталістаў і тэхнічных спэцаў. Такія пробы былі зроблены праз Лігу Нацыяў. У мінулае лета ў Польшчу прыяжджала ад імя Лігі Нацыяў міжнародная экспэртная камісія, якая цікавілася двума справамі:

1) наладжаньне воднага шляху Чорнае-Балтыцкае мора, 2) асушэньне Палесься.

Праз Заходняе Палесьсе праходзяць два штучныя водныя шляхі, якія злучаюць Балтыцкае мора з Чорным: 1) Днепр—Прыпяць—Буг—Вісла з «Каралеўскім» каналам і 2) Днепр—Прыпяць—Шара—Нёман з каналам Агінскага. Абодва каналы ў часе імпэрыялістычнае вайны былі моцна зьнішчаны. Канал Агінскага гэтым летам ізноў адчынены дзеля руху, прычым кошт аднаўленьня вынес некалькі міліёнаў злотых. Але мізэрная глыбіня (1 мэтр) і невялікая шырыня моцна звужваюць яго значэньне і да злучэньня між морамі ў сучасным сэнсе ён нягодны тым больш, што канец шляху (ніжні Нёман) праходзіць праз Літву. Польскі ўрад і камісія заняліся другім шляхам—праз Каралеўскі канал у Віслу. Фінансавае абмеркаваньне выявіла значныя цяжкасьці, і практычнага ажыцьцяўленьня праэкту пакуль што чакаць немагчыма.

Што датычыць другога пытаньня, дык увагі камісіі экспэртаў выданы Лігай Нацыяў асобнай кніжкай (Увага ў скобках: пажадана, каб гэтая кніжка была ў некалькіх экзэмплярах выпісана ў Менск на абзнаямленьне). У нас гэтае кніжкі няма, і зьмест яе мы можам толькі каротка пераказаць, карыстаючыся пераказамі ў польскіх газэтах.

Гэта даволі вялікая брашура, у якой пасьля агульнага схарактэрызаваньня абшараў Польшчы, іх гідраграфічных і геалёгічных асаблівасьцяй, экспэрты даюць аналіз прац польскага ўраду за часы Рэчыпаспалітае, потым прац расейскага ўраду. Далей экспэрты разглядаюць гаспадарчую, тэхнічную і фінансавую старану справы.

Па іх вестках Заходняе Палесьсе мае каля 6.000.000 гэктараў паверхні, у тым ліку 21 проц. няўдобіцы, 32 проц. балоцістых лясоў, 20 проц. сенажацяў, таксама ў большай часьці балоцістых і няздатных дзеля жывёлагадоўлянае гаспадаркі. У працы камісіі экспэртаў прыводзяцца весткі з даваенных часоў аб выніках мэліарацыі ў некаторых маёнтках. Напр., у Лахве ў 1910 г. сабрана з гэктару па 10 квінталаў сена, пасьля асушэньня ў 1914-17 г. атрымана па 45 кв.

Таксама акспэрты прызнаюць, што пасьля асушэньня, Заходняе Палесьсе магло-бы стаяць вялікім калёнізацыйным фондам, спасобным разьмясьціць на сабе зьлішкі насельнасьці з іншых мейсц Польшчы.

Пасьля падрабязнага пробнага падрахунку коштаў, экспэрты называюць суму ў 450 млн. зл.—каля 100 млн. руб. Затрата гэтай сумы апраўдаецца асушэньнем каля 1.500.000 гэктараў палескіх балотаў, бяручы пад увагу, што палеская сенажаць перад асушэньнем дае 10-20 квінталаў сена па 3-4 зл. за кв., а на асушаных абшарах пад Сарнамі атрымана па 50-60 кв. сена па 10 зл. за квінтал. Сярэдні кошт неасушанае зямлі прыймаецца за 100 зл., асушанае—за 400 зл.

У канцы экспэрты выказваюць думку, што рэнтабельнасьць справы не падлягае сумляваньню і што замежны капітал можа ёю зацікавіцца.

Гэты праэкт белае Польшчы, які яна думае ажыцьцявіць з дапамогаю замежнага капіталу, не зважаючы на яго дабрадзейныя гаспадарчыя пэрспэктывы дзеля Палесься,—зьяўляецца плянам новага паходу проці заходня-беларускіх і заходня-украінскіх працоўных масаў дзеля іх нацыянальнага зьнішчэньня і узмацненьня сацыяльнага ўціску.

Дзеля гэтага нашая рабоча-сялянская грамадзкасьць ня можа абмінуць гэты праэкт бяз увагі. **М. С.**

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ.

Флёт цэлага сьвету.

Паводле статыстыкі «Lloyds register Shipping» у канцы чэрвеня агульнасусьветны танаж флёту раўняўся 65192910 тонаў з якіх 19309022 тонаў плавала пад сьцягам Вяліка-Брытаніі і Ірляндыі.

У адносінах да мінулага году агульная колькасьць караблёў павялічылася на 408540 тонаў.

Значна павялічыўся нямецкі флёт (на 252128) і італьлянскі (на 242,75) тады як флёты П. Ам. Штатаў і Англіі зьменшыліся, першы на 208,48, другі-ж на 90775 тонаў.

Англія нездаволена амэрыканскім друкам.

ЛЁНДАН, 24-VII. «Дэйлі Тэлеграф» паведамляе, што ангельскаму консулу ў Вашынгтоне даручана заявіць вострыя пратэст ураду Злучаных Штатаў наконт нясупыннай проціангельскай прапаганды ў амэрыканскім друку.

У Савецкай Беларусі.

Наш бюджэт.

Складаем каштарыс.

(Пухавіцкі р., Меншчына).

Падрыхтоўчая праца да складаньня каштарысу пачалася загадзя. Кожны аддзел РВК па падлеглых установах падлічыў патрэбны лік адзінак і выдаткі на іх утрыманьне. Першым па аб'ёму ў каштарысе раёну, зразумела, быў культаддзел, загадчык якога бяз усякіх спрэчак згадзіўся з прадстаўніком саюзу працасьветы ўнесьці ў каштарыс і кватэрныя грошы для ўсяго настаўніцтва, і на апал для яго, і на канфэрэнцыі і зьезды, і нават на 5-цігадовыя прыбаўкі настаўнікам, якія праслужылі 10 гадоў і больш. Здавалася-б, што сёлетні каштарыс будзе вельмі памяркоўны з усіх бакоў. Але такім ён прабыў толькі 4 дні.

Першым да яго прыступіў загадчык фінчасьці з ножніцамі. Калі каштарыс выскачыў з яго рук, дык застаўся толькі адзін голы касьцяк. На ўсе апэрацыі па абрэзцы розных льгот і артыкулаў у яго адзін адказ:

— Няма падставы! Мала што дзе ў газэце сказана! Гэта для нас не закон!.. І ўсе прыбаўкі, надбаўкі і льготы зьніклі, як дым. Нават самай слабай катэгорыі працаўнікоў, як школьныя вартаўнікі, не пашкадавала ўзброеная ножніцамі рука: у каштарысе застаўся леташні лік адзінак па разрахунку —на аднакамплектовую школу—адна чвэрць, 2-хкамплектовую—паў адзінкі.

Усяго па нарасьвету патрэбна выдаткаў на 114034 руб., з якіх 20000 рублёў залічана на пабудову нардому. Наш нардом да апошніх часоў існуе толькі на паперы і ніякай прэцы не вядзе за адсутнасьцю людзей: знаходзіцца за 2 вярсты ў маёнтку, далёка ад вёскі. Ёсьць думка пабудаваць яго ў Мар. Горцы пры РВК, але і тут насельніцтва мала.

Па ўсяму каштарысу выдаткаў прадугледжваецца на 192915 рублёў, а прыбыткаў маецца толькі 107980 р. Значыць, бяз датацыі ніяк не абыйсьціся пры самым асьцярожным разрахунку па 12 маючыхся сельсаветах.

Апроч таго, у наш раён перадаецца 4 с-саветы Шацкага раёну, на якія каштарыс складаецца дадаткова, бо няма яшчэ сталых лічбаў аб іх. Па маючыхся вестках, гэтыя сельсаветы дадуць прыбытку каля 35.000 рублёў, а выдаткаў на іх патрэбна да 61000 руб.

У зьвязку з тым, што ад б. Шацкага раёну пераходзяць да нас яшчэ бальніца і сямёхгодка, якія будуць абслугоўваць і другія раёны (бо яны знаходзяцца на самым краю Пухавіцкага раёну) узьнята пытаньне аб пераводзе гэтых устаноў на акруговы бюджэт.

Пленум РВК пры разглядзе каштарысу вельмі ўважліва адносіўся да ўсіх яго частак. Асаблівая ўвага была зьвернута на раўналежныя клясы пры сямёхгодках Пухавіцкай і Навасёлкаўскай сялянскімі прадстаўнікамі, якія горача прасілі прэзыдыум РВК падтрымаць іх просьбу ў вышэйшых установах і дабіцца ад іх зацьверджаньня гэтых клясаў у інтарэсах сялянскіх дзяцей. **К.**

Ахова здароўя ў вёсцы.

Дзіцячая кансультацыя дапамагае жанчыне.

(Чэрвень).

Дзіцячая кансультацыя ў Чэрвені існуе з 1923 году, але да 1926 году адчынялася яна толькі ў летні час. Апошні-ж час яна працуе круглы год. У кансультацыі праводзіцца амбулаторны прыём, дзе робіцца агляд дзяцей, узважваньне; даюцца практычныя ўказаньні як спавіваць, падмываць, купаць дзяцей. Маецца і ванна. У пэравязачнай кансультацыі аказваецца і першая дапамога ў няшчасных выпадках.

Малочная кухня забясьпечвае больш бяднейшае жыхарства. Пачынаючы з 1 ліпеня яна штодня выдае 70 бутэляк малака і іншай дзіцячай стравы. Карыстаецца ёю 21 чал.

Адна сястра (апроч урача), якая абслугоўвае кансультацыю, ня можа аддаць патрэбнай увагі патранажу, між тым, як другая сястра па штату кансультацыі працуе ў райбольніцы. Распачаць-жа патранажную работу неабходна, асабліва ў зімні час сярод толькі што нараджаючыхся дзяцей, бо ў большасьці нашая жанчына ня ідзе ў больніцу, а раджае дома і часта бяз усякай мэдычнай дапамогі.

Зьмена пэрсаналу ў кансультацыі значна падняла аўтарытэт апошняй у вачу жыхарства гораду і вёскі.

Гэта можна бачыць з наступных лічбаў: з 1 студзеня 1926 году па 1 сакавіка 27 г. (за 14 месяцаў) наведала кансультацыю 2790 дзяцей з агульным наведваньнем у 3574 разы. За апошнія-ж 4 месяцы (па 1-VII) кансультацыю наведала 1530 чалавек з агульным наведваньнем у 2060 разоў.

За два апошнія месяцы прышчэплена воспы 813 чал.

Галоўным дасягненьнем кансультацыі зьяўляецца ахват дзяцей сялян. Гэтаму значна дапамаглі тыя выезды на вёску, якія штотыдня раз робіць урач і тыя гутаркі і лекцыі, якія пачалі практыкавацца ў горадзе. Так, за апошнія 4 месяцы наведала кансультацыю 1003 дзяцей сялян, служачых 162, рабочых 126, саматужнікаў 83, вайсковых 42 і іншых 114.

Пры кансультацыі маецца савет сацыяльнай дапамогі, але разьвярнуць сваёй дзейнасьці яшчэ ня змог.

Недастатковае абсталяваньне кансультацыі таксама перашкаджае працы. Арганізаваныя ў карысьць яе лётарэя і спэктакль далі 70 руб. Так кансультацыя пачынае заваёўваць грамадзкую думку Чэрвеня. **В.**

Мэліарацыя.

Бярыце прыклад з узорнага т-ва.

(Бабруйшчына).

4-ы год існуе ў Жлобінскім раёне мэліарацыйнае т-ва пад назваю «Кастрычнікавае», якое па актыўнасьці сялян і шырыні працы стала ўзорным.

На акруговай с.-г. выстаўцы за добрыя экспанаты т-ва атрымала ў прэмію трактар «Фордзон» на суму 2.000 руб.

Па прыкладу гэтага т-ва ў раёне арганізавалася яшчэ адно (пры Кароткавіцкім сельсавеце). Трэба спадзявацца, што і гэта т-ва сваею актыўнасьцю і з дапамогаю дзяржавы (праз тэхніку і навуку) зробіць такую-ж сенажаць і поле, як і Кастрычнікавае т-ва.

Цяпер трэба ўзяцца за працу і ў в. Кіцык, Парыцкага раёну, бо яе балота ляжыць побач з балотам Кастрычнікавага т-ва.

У гэтым балоце таксама захавана багацьце, якое можна абярнуць у добрую сенажаць і поле.

Сяляне Жлобінскага раёну і ўсяе Бабруйшчыны павінны энэргічна ўзяцца за працу над сваімі балотнымі абшарамі, каб атрымаць ад іх вялікую карысьць.

Дзейнасьць пачынаецца з арганізацыі мэліарацыйнага т-ва па асушцы балота. Тут дапамогу акажа тэхніка і сама дзяржава. **Стары.**

Чаму слаба зьніжаюцца цэны.

(Лукомльскае спажыв. т-ва, Чарэйскага р.)

Сапраўдны «язвай» у працы т-ва трэба лічыць буйныя налогі і ўраўніцельныя зборы, дзякуючы якім у бягучым паўгодзьдзі выявілася страта звыш 400 руб.

Яшчэ ня зьнішчаны выпадкі, калі прывозяць прадукты кепскай якасьці.

Напрыклад, нядаўна т-ву быў «падсунуты» Барысаўскім аддзяленьнем Белкаапсаюсу рыс, які за няпрыгоднасьцю зараз-жа прышлося адаслаць назад.

Грэчныя крупы і пшано з-за тухласьці ляжаць на складзе колькі часу і псуюць паветра. Няўжо гэта не зьяўляецца значнай стратай для т-ва?!.

І яшчэ. З Барысава прыбыло вельмі і даўно патрэбнае сукно, а разам з ім і цэлыя піраміды папярос, на якіх амаль няма спросу.

Побач з гэтым маюцца перабоі ў дастаўцы тавараў, як соль, мука, дрожджы, газа і інш.

Усе гэтыя мінусы даволі балюча адгукваюцца на зьніжэньні адпускных цэн. **В.**

Пераходзім на шматпольле.

(Узьдзенскі р., Меншчына).

На праведзеньне вясеньняй пасяўной кампаніі б. году значны ўплыў аказала дажджлівая пагода, дзякуючы чаму слуба была закончана позна.

С.-г. каапэрацыяй і КСУ было загатавана рознага насеньня і раздадзена сялянству 6802 пуд.

З гэтага ліку раздадзена ў крэдыт на 1100 руб. 80 коп. С.-г. таварыствам распаўсюджана 41 пуд. 39 ф. карняплодаў: штучнага ўгнаеньня 1100 пуд. і с.-г. інвентару: плугоў 177, акучнікаў 5, барон пружынных 38 і барон зігзаг 38.

Пераведзена на шматпольле 3 пасёлкі з лікам каля 55 гаспадарак, на плошчы 325 дзесяцін.

Закладзен адзін паказальны сад, два агароды і 26 вучасткаў.

Ачышчана насеньня 5761 п. 25 ф. Пратраўлена 600 пуд.

Праведзены курсы па сельскай гаспадарцы, на якія наведвалася 35 слухачоў.

Па жывёлагадоўлі праведзена 2 курсаў, з лікам слухачоў 80 чал.

Як недахват трэба адзначыць, што зям. аддзел і агранамія прымалі слабы ўдзел у правядзеньні сяўбы ў савецкіх гаспадарках і апошнія ні чым сябе не праявілі? **Слабадзкі.**

ВЕСТКІ З МЕСЦ.

15.000 руб. на крэдытаваньне беднаты.

Бабруйск. Нядаўна Бабруйскі сельскагаспадарчы банк атрымаў крэдыт у суме 15.000 руб. на крэдытаваньне беднаты.

Каапэраваньне беднаты.

Бабруйск. У міжнародны дзень каапэрацыі 23 спаж. т-вамі каапэравана 160 бядняцкіх гаспадарак. Па гэтых-жа 23 т-вах уцягнута ў каапэрацыю 362 новых пайшчыкаў.

Падрыхтоўка да васеньняй лесакультурнай працы.

Бабруйск. Інспэктарыятам лясоў праводзіцца падрыхтоўка да васеньняй лесакультурнай працы. У хуткім часе распачнецца падрыхтоўка грунту для лесакультур, а таксама праведзены пасевы хвоі. Насеньне ўжо загатавана.

Вялікі пажар.

Насовічы, Гомельск. акр. У нядзелю 24 ліпеня а палове 12 гадзіны ночы ў Насовічах на адной з бакавых вуліц выбухнуў пажар, які зьнішчыў 13 дамоў з усімі надворнымі будынкамі. Маемасьці выратаваць не ўдалося. У адным доме загінула 65 гадовая Р. Індман. Праз гадзіну прыбыла пажарная каманда з суседняй калёніі Дуўнаўкі.

Пры тушэньні пажару два пажарнікі цяжка апалены. Па ўсіх данных пажар выбухнуў ад падпалу.

720 сялянскіх дзяцей у яслях.

БАБРУЙСК. Па нашай акрузе дзіцячымі яслямі ахоплена 720 сялянскіх дзяцей. Усяго працуюць 24 дзіцячых ясьляў.

Зямельная палітыка на далучанай тэрыторыі і нашы задачы.

(Па Гомельшчыне)

Яшчэ ў сёлетнім годзе ўся зямельная і сельска-гаспадарчая палітыка на далучанай тэрыторыі Гомельшчыны праводзіцца па прынцыпах РСФСР, якія не адпавядаюць агульным умовам і асаблівасьцям Беларусі. Далучаная тэрыторыя мае зусім аднолькавыя зямельныя ўзаемаадносіны ў мінулым са ўсёй краінай, і тому неабходна ўсю нашу палітыку абавязкова ў наступаючым гаспадарчым годзе перанесьці і на ўсю далучаную тэрыторыю. Галоўнейшымі прынцыповымі пытаньнямі, якія адрозьніваюць у гэтай галіне сучасную палітыку на далучанай тэрыторыі ад нас, зьяўляюцца наступныя:

1. Там (у Гомельшчыне) апрыорна на вёсках прызналі абшчынны парадак землякарыстаньня, хоць яго там ня было і зараз няма. Там, як і па усёй Беларусі, існаваў вучасткова-падворны парадак землякарыстаньня.

2. Там праводзіцца падзел зямлі па едаках, што фактычна зьяўляецца чорным перадзелам сялянскіх зямель і прынцыпам назычаным у РСФСР абшчыннага парадку землякарыстаньня і нічога супольнага ня маючага са склаўшыміся ў нас зямельнымі ўзаемаадносінамі на вёсцы.

3. Там землеўпарадкаваньне праводзіцца так, што пасёлкам каморнік адводзіць толькі кругавую мяжу, падзел зямлі на палі і па асобных дварох праводзіцца самім сялянствам вяроўкай, шостам і іншымі „дакладнымі“ прыладамі.

4. Там толькі нядаўна пачаў памаленьку ажыцьцяўляцца прынцып землеўпарадкаваньня з гасп. упарадкаваньнем пасёлкаў.

5. Там, ня гледзячы на тое, што прынцыпова належнымі ўстановамі і была ў свой час дадзена дырэктыва праводзіць дробныя пасёлкі, а фактычна абсалютная большасьць пасёлкаў пасьля землеўпарадкаваньня пабудавана з вялікай колькасьцю двароў ад 30-40 і да 200 двароў, што тлумачыцца правядзеньнем РСФСР прынцыпу прымусовага выдзелу меншасьці з вёскі пры землеўпарадкаваньні.

Аналізуючы цяпер кожны паасобку прынцыповы пункт, трэба сказаць, што абшчыннага парадку землякарыстаньня ў нас ня было. На тэрыторыі Беларусі ў выніку валочнага памеру даўно склаўся вучасткова-падворны парадак землякарыстаньня. Пад абшчынай, як гэта многім вядома, мы разумеем такі парадак землякарыстаньня, калі зямля знаходзіцца ва ўладаньні цэлага вобчаства, якое само дзеліць зямлю паміж едакамі, працоўнымі адзінкамі ці інакшым чынам. Акрамя таго, праз некаторы тэрмін, скажам праз тры, шэсьць ці дванаццаць год, як толькі колькасьць адзінак, па якіх праводзіўся падзел зямлі, зьменіцца, вобчаства ізноў подзяляла зямлю. Вось характэрныя асаблівасьці абшчыннага парадку землякарыстаньня. Вядома, што такога на тэрыторыі ўсёй Беларусі і на тэрыторыі далучанай Гомельшчыны ня было. У нас землі раней знаходзіліся ва ўладаньні ня вобчастваў, а паасобных двароў, і само вобчаства ніколі ніякіх падзелаў не праводзіла. Зямля дзялілася толькі ў парадку сямейных падзелаў. Такую склаўшуюся асаблівасьць зямельных парадкаў мы павінны прыняць пад увагу і пры правядзеньні нашае палітыкі зараз пры савецкай уладзе. Спрэчкі аб ролі абшчыннага парадку землякарыстаньня і аб пабудове абшчыннага сацыялізму паміж марксыстамі і народнікамі даўно скончаны, і цяпер кожнаму зразумела абсурднасьць народніцкае тэорыі. На базе абшчыннага парадку землякарыстаньня ніякага нават „народніцкага сацыялізму“ не пабудуеш. Але-ж некаторым і цяпер здаецца, што ўсё-ж такі абшчынны парадак уладаньня зямлёй зьяўляецца парадкам больш прыемным дзеля савецкае ўлады, бо тут устанаўляецца як быццам некаторы калектывізм на зямлю, а пры падворным парадку бярэцца стаўка на індывідуалізацыю землякарыстаньня.

Каб правільна адказаць на такую пастаноўку пытаньня, трэба на хвіліну запытацца аб тым, калі фактычна будзе праходзіць арганізацыя сацыялістычнага землеробства: ці ад таго, што сялянства пэрыядычна будзе дзяліць зямлю з дапамогаю розных абшчынных атрыбутаў, ці тады, калі ня будзе абшчынных перадзелаў зямлі, а будзе праходзіць шырокая інтэнсыфікацыя, індустрыялізацыя і шырокае каапэраваньне сялянскіх гаспадарак.

Вопыт нашага савецкага будаўніцтва пры савецкай уладзе яскрава нам паказвае, што толькі апошні напрамак і шлях нашага будаўніцтва зьяўляюцца правільнымі. Абшчына праіснавала цэлыя вякі і ніводнага кроку не зрабіла дзеля таго, каб прасунуцца ўперад да сацыялізму. Ад таго, што сяляне пры абшчынным парадку землякарыстаньня дзеляць „правідлова“ зямлю, ад гэтага ў іх, акрамя некаторых каморніцкіх навыкаў, нічога больш не адбываецца. Наадварот, пры ўвядзеньні абшчыннага права на зямлю нельга чакаць ні інтэнсыфікацыі землеробства, ні яго каапэраваньня. Вядома, што каб палепшыць нашае сучаснае землеробства, неабходна лепш апрацоўваць глебу, укладваць больш сродкаў, праводзіць мэліарацыю. Ці будзе селянін праводзіць усе гэтыя мерапрыёмствы, калі ён будзе ведаць, што праз год пачнецца перадзел зямлі, па якім палепшаная і добра апрацованая зямля пяройдзе другім? Бязумоўна ня будзе. Няхай такі настрой нашага сялянства будзе дробна-буржуазным, але-ж ён зьяўляецца фактам, з якім нам неабходна лічыцца пры нашым сацыялістычным будаўніцтве. Зразумела, што мы павінны праводзіць нашу палітыку да сялянства, так, каб сельская гаспадарка з кожным годам ўсё шырэй разьвівалася. Калі мы ў нас на Беларусі правядзём абшчынны парадак землякарыстаньня, то адразу прыдушым гаспадарчую ініцыятыву сялянства, пры якой цяпер досыць шырока праходзіць перабудова сельскае гаспадаркі.

Прыклады некаторых губэрняў РСФСР нам сьведчаць аб тым, што яны доўгі час прасядзелі на абшчыне і, акрамя перадзелаў зямлі, нічаму новаму не навучыліся, і там цяпер прыходзіцца ставіць пытаньне аб такім павялічэньні тэрміну дзеля зямельных перадзелаў, які фактычна мяжуе з ліквідацыяй абшчыннага парадку землякарыстаньня. Нагэтаму ў нашых умовах, дзе абшчына самім ходам гаспадарчага разьвіцьця даўно зьліквідавана, выцягваць з магілкі такі парадак землякарыстаньня зьяўляецца немэтазгодным і рэгрэсам дзеля сельскае гаспадаркі. Дробна-буржуазную вёску і належны настрой сялянства мы ліквідуем не абшчынным перадзелам зямель, а моцным разьвіцьцём сельскае гаспадаркі, яе **галоўным** вытворчым каапэраваньнем, індустрыялізацыяй. Пры абшчыне нельга чакаць росту сельскае гаспадаркі, а бяз гэтага ня будзе ні каапэрацыі, ні індустрыялізацыі на вёсцы. Выходзячы са ўсяго гэтага, мы лічым, што, каб нават на тэрыторыі Беларусі і існавала абшчына, дык яе трэба-б было тэрмінова ліквідаваць і, такім чынам, пашырыць разьвіцьцё сельскае гаспадаркі.

На тэрыторыі Гомельшчыны не існаваў абшчынны парадак землякарыстаньня, і таму сучасная зямельная палітыка, наскрозь абшчынная, патрабуе зьмены і правядзеньня зямельнае палітыкі Беларусі. Ня трэба зачыняць вочы на тое, што калі мы толькі перамянілі палітыку, то часта сялянства будзе нездаволена гэтай пераменай. У катэгорыю нездаволеных пападуць тыя, хто мае шмат едакоў. Кожны такі двор загадзя да правядзеньня землеўпарадкаваньня ўжо падлічыў, наколькі пашырыцца яго землякарыстаньне і, зразумела, што перамена курсу палітыкі дасьць новы зямельны баланс такому двару. Такая катэгорыя двароў бязумоўна будзе выступаць супроць адмены прынцыпу дзялёжкі зямлі па едаках, і каб ня было ніякіх непаразуменьняў, неабходна зараз-жа правесьці належную працу сярод сялянства, каб яно было падрыхтавана да новае палітыкі. Нажаль, у Гомельшчыне склалася сярод часткі сялянства такое ўражаньне, што толькі дзялёжкай зямлі па едаках магчыма вырашыць зямельнае пытаньне. Між іншым, былы Гомельскі павет зьяўляецца страшна малазямельным. Там у сярэднім на двор прыходзіцца прыблізна 5,6 дзесяцін, у той час, як у сярэднім на Беларусі на двор прыходзіцца прыблізна 8 дзесяцін. Распаханы малазямельны раён. І тут ніякая дзялёжка зямлі па едаках асабліва не паляпшае становішча сялянства. Выхад трэба шукаць у грунтоўнай рэарганізацыі сельскае гаспадаркі, а гэтага нельга будзе дабіцца пры насаджэньні абшчыннага парадку землякарыстаньня. У абарону абшчыннага парадку землякарыстаньня высоўваецца такі аргумант, што пры такой палітыцы больш атрымоўвае зямлі бедната, якая як быццам заўсёды павінна мець больш едакоў, чымся серадняцкія і кулацкія гаспадаркі. Між іншым, такі погляд ня мае пад сабою грунтоўнае падставы, бо калі ўзяць масавую статыстыку, дык яна гаворыць як раз адваротнае: чым больш заможная гаспадарка, тым больш едакоў. Такім чынам, калі толькі верыць у статыстыку, дык і пры правядзеньні дзялёжкі зямлі па едаках ня ўсе заможныя гаспадаркі памяншаюць норму сваіх надзелаў, і ня кожны бядняцкі двор пашырае нормы свайго землякарыстаньня. Пры надзеле зямлі па едаках праводзіцца ігра ў цёмную, а не гаспадарчая перабудова вёскі. Сялянскаму двару не гарантуецца хоць бы мінімальная норма зямлі дзеля гаспадаркі, а заместа гэтага даецца права дзяліць зямлю.

Праўда, у мяне няма вынікаў такой дзялёжкі, але-ж каморнікі, якім практычна прыходзіцца праводзіць гэтую працу, казалі, што пасьля землеўпарадкаваньня значны процант гаспадарак застаецца пры двух-трох дзесяцінах зямлі, а такая норма складае толькі палавіну нашае мінімальнае нормы, якую мы лічым зусім невялікай. Зразумела, што на двух-трох дзесяцінах ніякай гаспадаркі весьці нельга. Пагэтаму мы лічым, што і на далучанай тэрыторыі неабходна прынцып дзялёжкі зямлі па едаках адмяніць і заместа яго ўвесьці нормы, прыстасаваныя да агульных умоў далучанай тэрыторыі і да яе зямельнага балансу. Прынцып норм павінен застацца той, які мы зараз праводзім, згодна якога шматзямельныя гаспадаркі павінны быць спэцыяльна ці ў парадку ўнутрывясковага землякарыстаньня абрэзаны да гранічных норм, бедната павінна быць надзелена зямлёй па мінімальнай норме ня менш пяці, шасьці дзесяцін на двор, а калі будзе больш працоўных адзінак у двары, мінімальная норма прапарцыянальна павінна пашырыцца. Серадняк, у якога колькасьць зямлі паміж максымальнай і мінімальнай нормай, павінен застацца пры фактычным землякарыстаньні. Зразумела, што пры правядзеньні ацэнкі зямлі нормы магчыма пашырыць, калі зямля дрэнная, ці паменшыць, калі зямля лепшая, але-ж двор павінен атрымаць ня менш мінімальнай нормы.

У нас кандыдатам на зямлю зьяўляецца не ядок, а двор. Кожны ядок сам паасобку гаспадаркі не арганізуе, а гаспадарку будзе мець, як мінімум, толькі двор, ці некалькі двароў, калі яны аб'яднаюцца ў калектыў. Акрамя таго, калі цяпер правесьці дзялёжку зямлі па едаках, якая фактычна зьяўляецца чорным перадзелам, дык я ўпэўнен у тым, што праз некалькі год, як толькі зьменіцца лік едакоў, ізноў сяляне пачнуць шукаць „правідловасьці“ і ізноў будуць дзяліць зямлю па едаках. Такім чынам, мы такой палітыкай ставім вёску на шлях пэрманэнтнага чорнага перадзелу, пры якім рэарганізацыю сельскае гаспадаркі нельга будзе правесьці. Сяляне будуць умець дзяліць зямлю, а не гаспадарыць.

Мы супроць дзялёжкі зямлі па едаках таму, што пры такім надзеле зямлі ня ўсім гаспадаркам забясьпечваецца мінімальная норма, што землеўпарадкаваньне выклікаецца не жаданьнем рэарганізаваць гаспадарку, а простым перадзелам зямлі, што такая палітыка ўводзіць абшчыну, як адсталую форму землякарыстаньня, што на вёсцы складаюцца падставы дзеля пэрманэнтнага чорнага перадзелу.

Калі мы з наступнага году пачнём праводзіць зямельную палітыку па нашаму кодэксу, то як перад намі, так і перад сялянствам, якое па старых мэтадах землеўпарадкавана, паўстае пытаньне аб іх канчатковым упарадкаваньні. Ня можа быць гутаркі аб тым, каб там, дзе ўжо прайшло землеўпарадкаваньне з дзялёжкай зямлі па едаках, праводзіць нормы. Дзе падзялілі зямлю па едаках, там трэба пакінуць так, як ужо зроблена. Але-ж пры гэтым мне здаецца, буйныя пасёлкі трэба будзе разьбіць на дробныя і правесьці гаспадарча-агранамічную адбудову пасёлкаў. Зразумела, што гэту працу прыдзецца праводзіць паступова, бо ў нас адразу не хопіць ні сродкаў, ні тэхнічных сіл, тым больш, што кожны год мы будзем землеўпарадкаваць усё новую і новую тэрыторыю, дзе таксама прыдзецца наладзіць нармальнае гаспадарчае абслугоўваньне, каб давесьці большую выгаду такога землеўпарадкаваньня.

У свой час у некаторых месцах Беларусі праводзілася такое землеўпарадкаваньне, згодна якому адводзілася толькі кругавая мяжа. Асабліва шырока такая праца па землеўпарадкаваньні практыкавалася пры разьмеркаваньні панскіх маёнткаў, і нам пасьля прышлося на цэлым шэрагу такіх пасёлкаў правесьці іншыя мерапрыёмствы і гэтым самым даць магчымасьць сялянству пачаць палепшаньне гаспадаркі. А некаторыя з іх да гэтага часу чакаюць дадатковых мерапрыёмстваў. Значыць, вопыт Гомельшчыны не зьяўляецца для нас новым—ён практыкаваўся, і мы ад такое працы адмовіліся і перайшлі да землеўпарадкаваньня, зьвязваючы яго з аграмерапрыёмствамі, крэдытнай дапамогай, каапэраваньнем, агнятрывалым будаўніцтвам і іншымі мерапрыёмствамі па рэарганізацыі сельскае гаспадаркі. На прыкладах сваёй працы, мы бачым, што толькі адна дзялёжка зямлі па едаках ці па нормах грунтоўна не паляпшае становішча сялянства. Даўшы селяніну зямлі, трэба было на ёй пабудаваць па **новаму** і сялянскую гаспадарку. Мы законам прынялі такі парадак, згодна якому праэкт землеўпарадкаваньня павінен зацьвярджацца адначасова з праэктам аграўпарадкаваньня, і, такім чынам, мы кожнай гаспадарцы ня толькі даём зямлю па новаму, а вызначаем і схэму як па новаму весьці гаспадарку.

Ва ўмовах сялянскае гаспадаркі магчыма максымальна скарыстаць зямлю, калі яна шырокімі палосамі будзе максымальна прыбліжана к сялібе. А гэта можна зрабіць пры дробных пасёлках двароў у восем, дзесяць, праводзячы там цераспалосны ці атрубны парадак землякарыстаньня. Тут мне могуць сказаць, што пры хутары яшчэ больш максымальнае прыбліжэньне зямлі бывае да гаспадаркі, і пагэтаму лепш практыкаваць хутары. Ніхто не забараняе сялянству пераходзіць і на хутары, але-ж мы лічым хутарскую форму землякарыстаньня мала прыгоднай ва ўмовах нашага сучаснага будаўніцтва. Каб палепшыць наогул гаспадарку, а таксама зрабіць працу селяніна больш вытворчай, неабходна будзе гаспадарцы карыстацца новымі машынамі, прыладамі, высока-каштоўнай жывёлай. Ужо сяляне пачалі купляць малатарні, трыеры, сячкарні, жняяркі, касілкі, трактары. Калі жыць дробным хутарам, то, зразумела, гаспадар ніколі ў жыцьці ня купіць машыны, дый каб і купіў іх, рэнтабельна не скарыстае, бо машынам на маленькай тэрыторыі нечага будзе рабіць—яны амаль што круглы год будуць беспрацоўнымі. Другая справа на пасёлку. Там некалькім гаспадаром лягчэй будзе купіць машыны, і яны будуць мець пры абслугоўваньні некалькіх гаспадарак пасёлка поўную нагрузку, і, такім чынам, карыстаньне імі будзе рэнтабельным.

У Гомельшчыне ў эксплёатацыі розных мясцовых устаноў захавалася дзяржаўная зямельная маемасьць, асабліва шмат сенажацяў, якія неабходна будзе ў арганізаваным парадку перадаць у працоўнае карыстаньне сялянству. Саўгасы і калхозныя землі ніякім перадачам не павінны падлягаць. Акрамя таго, наогул, трэба будзе правесьці спэцыяльную працу па складаньні запаснага зямельнага фонду дзеля падзяленьня беднаты і правесьці мерапрыёмствы такім чынам, як яно ў свой час было праведзена ў Беларусі. Мне думаецца, што і ва ўмовах Гомельшчыны магчыма скласьці некаторы зямельны фонд дзеля надзяленьня бядняцкіх гаспадарак, калі толькі да гэтага пытаньня аднесьціся сур'ёзна.

Падагульваючы сучасную зямельную палітыку на далучанай тэрыторыі, неабходна, у інтарэсах хутчэйшай рэарганізацыі сельскае гаспадаркі правесьці ўсе прынцыпы нашай зямельнай палітыкі і ў Гомельшчыне.

Зьм. Прышчэпаў.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

ВОСТРЫМ ГЭБЛЕМ.

Адзіны, але патронны.

Валіца пратэкцыянізм—адно, а справу рабіць—другое.

Сам-па-сабе пратэкцыянізм—адно, а «хіндзерэньне»—другое.

У гэтым выпадку выпала і тое і другое.

«Упраўдэл» ЦСУ Вырвіч, пасылаючы на біржу працы «дзяўчку» з запатрабаваньнем на рахункавода для [illegible] аддзелу статыстыкі, [illegible]:

— Запісі на біржу запатрабаваньне, скажы, што ідзе прыняць на пасаду і, урэшце, прасі, каб нам санкцыянавалі твой прыём на службу ў ЦСУ.

Ну, дзяўчаці і прабіла. Але ў сэкратара біржы мільгнула думка:

— Ці не пратэкцыянізм тут?

І рашылі, што тут-такі пратэкцыянізм, біржа паслала дзяўчку да хаты, а замест яе ў ЦСУ накіравала тав. Сароку. Калі Сарока пашоў, сэкратар самазадаволена засьмяяўся:

— Не, брат Вырвіч, не абманеш, мы самі з вусамі.

Сарока не спадабаўся Вырвічу. Ня тое ён, што дзяўчаці і годзе.

— Біржавы пратэкцыянізм, кажа. Не, брат, біржу не абманеш. Мы, кажа, [illegible]. Ня прыму і ўсё. А матыў...

«Упраўдэл» узяў прынесеную карточку, з якой прышоў Сарока з біржы, і чырвоным атрамантам па ўсіх правілах расейскай арфаграфіі напісаў:

«Сегодня приняты студенты три человека, которые направлены ЦБ Союзом Просвещения и в них вопрос о приеме согласован с ЦП Союза и биржей труда; в виду чего т. Сороко принять на работу ЦСУ не можно.

Управдел—Вырвич»

Так і напісаў. Дзіўна. І не сароміўся чалавек так бюракратычна адпісвацца. Напісаў-бы ўжо так, як яно сапраўды было:

— Не прыму, бо Сарока не падабаецца.

А то на картачцы беспрацоўнага чалавека піша аб нейкіх студэнтах, на біро [illegible].

А ну, дзядзька Вырвіч, [illegible], пасухаем.

„Заява, што дышла—куды павярнуў, туды і вышла“.

Розны лёс сустракае заяву на канцылярыях. То яна бывае (ні дай бог!) астаецца без жаднай увагі, [illegible] пад сукном, то падшываецца ў «справу», ці што, [illegible].

[illegible] пракурор на даклад, [illegible] насельніцтва [illegible]. Сялян сабралася шмат, [illegible] крычаць:

— Ого, наша начальства!.. Каб толькі [illegible]!..

Гэта любата, а ня хлопцы!..

Сьмяецца пракурор, а потым да сялян:

— Ну, дзядзькі, калі хто мае якуюнебудзь жалабу, давай яе сюды!.. І на [illegible] начальства можна!..

Бо яны бываюць добрыя, добрыя—а робяць тут так, як-то кажуць—закон, што дышла—куды павярнуў, туды і вышла!..

Як сьнег пасыпаліся к пракурору заявы. І тут-жа, цераз спацелыя плечы папярэдніх сялян, праціснуўся худы, трохі вясёла-камічны, з маленькай клінаватай бародкай твар—і ледзь усьміхаючыся падаў пракурору ў рукі вялікі ліст сьпісанай паперы, з рэзалюцыяй упоперак на ім...

Адкашлянуўшыся і абцёршы двума пальцамі вусы, ды прыхваціўшы імі на момант бародку—мяккім тэнаркам, ён падаў, зірнуўшы і на старшыню сельсавету.

— Вось, тав. пракурор, вам маё «дышла», куды вы яго павернеце?..

Усе ўсьміхнуліся. Нехта ззаду пусьціў:

— Гы-гы-гы!.. Праўду ка'аж, дышла!.. Гы-гы-гы...

— Зараз паглядзім і павернем!..—усьміхнуўся і пракурор, і пакуль ён чытаў гэту заяву, чалавек гэты, якога нехта назваў—Адам Кавалёнак—усё гаварыў пракурору:

— Дзе-ж?! Праўды нідзе няма!.. Два разы ў РВК за 28 вёрст хадзіў пакуль папярок крамзанулі, а тут сунуўся туды-сюды, к каморніку, у с.-савет, ну і знаеш—панімаеш,—радачкі няма!.. Табе, кажуць, гула, а не зямля!.. А яна-ж з маей зямлёй мяжуецца!..

Крыўдна—балюча гаварыў Адам прадстаўніку вышэйшай улады, караючаму органу несправядлівасьцяй... Праўда, пагаварыў з ім пракурор і заяву яго перадаў на вырашэньне стар-

шыні с.-с., сказаўшы пры гэтым, што трэба рабіць.

Рад Адам, гэта-ж пачасьце, што прыехаў пракурор, [illegible].

Паехаў пракурор, прайшло ўжо [illegible] часу пасьля гэтага [illegible] Адам [illegible] і месяц!

[illegible]

— Ну, як мае дышла?..

— Дронь, камісія табе [illegible] адказала!..

— Ну, дык давай гэту заяву назад, пайду шукаць праўды далей!..—у сэкратара Адам.

[illegible]

Прыходзіць Адам і другім разам. Праўда, на гэты раз, удача—сядзіць у канцэлярыі сэкратар і нешта грамзоліць.

— Заяву маю, што я падаваў пракурору, аддай, браток, мне назад!..

— Нашто яна табе?!—буркнуў сэкратар.

— Гэта не твая справа! «Вышэй думаю з ёю лезьці!»

Бурбалячы сабе пад нос, пачаў перабіраць сэкратар бязьлічную кіпу папер.

З гадзіну ўжо прайшло, аж надаела стаяць Адаму:

— Ці скора ты там?

— Нешта няма!..

— Дык як-жа-ж будзе?...—не на жарты ўзлаваўся Адам.

— Ну, пачакай, не гарачыся!.. Вось толькі пагляджу яе на... комінку!..—і пачаў ён рыцца на комінку...

— Во!.. Во!.. Во яна!..—выхапіў яе Адам сваімі рукамі з комінку, зьмятую, нібы прыгатаваную для нейкай патрэбы, скамечаную...

— Дык вось, я-ж кажу, розна падшываюцца і пасылаюцца заявы: і к дзелу, і к вышэйшаму ці ніжэйшаму начальству, а то й проста— з стала ды на комінак!!!

Адам Кавалёнак хоча паказаць гэту заяву вышэйшаму начальству, як яно прыедзе ў яго вёску—ну, а я, думаю, пакуль што ўжо не турбаваць нікога —паказаць яе ўсім...

Чытаючы гэта нехта падумае, што вось пяпраўду нейкую чалавек напароў, абы толькі напісаць што—дык, ведайце, гэта было, і зусім недалёка—**у Кляніцкім с.-с., Смалявіцкага р., на Меншчыне.**

Нябожчыка да адказнасьці.

Хто вінаваты, што нябожчык пры жыцьці любіў выпіць і лішні раз паказацца ў горадзе. Зараз не ў кага спытацца аб гэтым.

Зараз ужо позна знаёміцца з нябожчыкам, але ўсё-ж некалькі слоў аб ім сказаць трэба.

— Сямён Мянчук вартаўнік Негмавіцкага лясьніцтва. Чалавек з шырокім размахам і вузкай кішэньню. Для такіх людзей, як Мянчук у энцыклёпэдыі на літару «р» ёсьць точная назва—растратчык.

Мянчук лес вартаваў. Але ўсё-ж ухітраўся некалькі дрэў зрубіць. Загнаць. І пажыць.

Здарылася так, што Мянчук памёр.

Пры жыцьці за ім ніхто не сачыў, і вось зараз, калі вартаўніка ўжо ня было, дагадаліся ...утварыць камісію і расьледваць, як адносіўся да сваіх абавязкаў Сямён Мянчук. Гэта можа для таго, каб помнік яму наставіць, ці яшчэ раз урачыстае пахаваньне наладзіць.

Колькі раз засядала гэтая камісія, колькі паперы сьпісала яна я ня бачыў. Кажуць, што нямала.

І вось, урэшце прышоў апошні дзень працы камісіі. Рахункаводы ў апошні раз падбіваюць вынікі абсьледваньня, старшыня камісіі паважаны таварыш Клімковіч паціpae рукі ад радасьці, што выкрыў гэткае злачынства.

У Барысаўскі РВК 14-VII—27 г. паплыла тоўстая справа «аб вартаўніку Сямёну Мінчуку». У справе даказвалася неабходнасьць... прыцягнуць Мінчука да адказнасьці.

Каго, каго, паўтарыце!

Ну, Мінчука, нябожчыка.

А можа камісію?

Хто яго ведае.

Вы не па адрасу.

— Што вы? У вёсцы ды бюракратызм?

Не, выбачайце, якія тут установы і які тут бюракратызм? Другая вось справа ў горадзе. Там, да. Што ні ўстанова, то мора паперак.

Спрачайся ты з гэткім чалавекам гадзіну, спрачайся дзьве. Не дапаможа.

А мне гэтымі днямі ўдалося пазнаёміцца з вясковым бюракратам.

Пазнаёмім мы і вас з гэтым бюракратам. Кожны вечар бывае ён ў Астрашыцкім-Гарадку, у мясцовым нардоме бібліатэкарам працуе. Бібліатэкарам і «глаўным» па даведчым бюро.

І вось вы ў Астрашыцкім нардоме. Станьце, калі ласка, у баку, каб вас усё-ж не бачылі. Маўчыце і ўважліва слухайце.

Да «глаўнага» па даведчым бюро прыходзяць сяляне. «Глаўны» хвілін 30 трымае іх наогул бяз адказу, нібы анямеў. І потым раптам гучна.

— Вы адкуль!

— Мы прылепскія, за справачкай да вас.

Прылепскія не па адрасу. Не адказываю.

Прастой хоць год. Не адкажа. А сяляне пашлі з Прылепаў 15 вёрст.

3 заявы, 9 дзён, 35 р., 324 вярсты

Пачынаецца, як і заўсёды, спачатку. Язэпу Луцкаму, селяніну з вёскі Прусінава (Узьдзенскі р.), патрэбны былі грошы на пакупку каня.

Зьвярнуўся да суседзяў, але ніхто і гаварыць ня хоча.

— Дзе ты, браце, бачыў, што я такі багач? Сабе на зварот не хапае.

— Іншага выхаду няма, як ісьці ў таварыства прасіць,—казаў ён, калі яму адмаўлялі суседзі.

Але Язэпу Луцкаму была памятна леташняя пазыка, якая прымусіла яго схадзіць у раён за 18 вёрст 12 разоў, патраціць 12 дзён.

Дык вось чаму, калі бяда прымусіла сёлета ізноў пазычаць грошы, селянін усімі сіламі стараўся абыйсьціся без таварыства.

Але, ня маючы іншага выйсьця, наш Язэп рашыў яшчэ раз пашукаць «шчасьця».

Напісаў заяву і пашоў. Прачыталі, глянулі ў вочы і кажуць:

— Пай трэба далажыць, каб быў поўнасьцю 5 р. (Ён трохі летась палажыў, калі хацеў пазычыць).

— Няма грошай. Вы вылічыце з тых, што дасьцё, а то дзе я пайду прасіць.

— Так ня можна; дзе хочаце прасіце, а інакш не палучыце.

Пашоў прасіць. Пазычыў адзін селянін. Прынёс, палажыў поўнасьцю.

— Калі за вынікамі даведацца?

— Праз тыдзень. У тую суботу будзе пасяджэньне праўленьня.

Праходзіць тыдзень. Пашоў селянін.

— Ня было пасяджэньня.

Зноў прайшоў тыдзень. Зноў за 18 вёрст патрапаў селянін, а яму:

— Ведаеце, якое здарэньне? Разглядалі ўчора заявы і вашай заявы не знайшлі—згінула недзе. Помню, што давалі мне, а дзе дзелася—ня ведаю. Пішэце другую.

Пакуль знайшоў пісара напісаць заяву, дык і таварыства зачынілася.

І павёз другую заяву селянін у сераду (думаў, што ў нядзелю не шанцуе).

— У нядзелю прыдзеце за вынікамі,—сказалі бяручы заяву.

І ў пяты раз селянін даведаўся за вынікамі.

— Выдача пазык на коні на некаторы час спынена. Цяпер даём толькі на каровы,—далі адказ.

— Дык дайце заяву, я напішу, што мне трэба на карову, калі ў вас такая фармальнасьць.

— Так ня можна—гэта будзе падлог. Праз некаторы час атрымаеце фармальна па заяве.

— Дык калі даведацца да вас?

— Праз тыдняў тры будзе вядома.

Прайшло чатыры тыдні (адзін тыдзень наўзвыш накінуў селянін) і Язэп Луцкі ізноў паехаў па «вынікі».

— Да вашай заявы не дайшла чарга. У будучую суботу разгледзім. У нядзелю праз тыдзень (зноў пачаліся тыдні) даведайцеся.

Праз тыдзень.

— Ня было пасяджэньня. У тую нядзелю даведайцеся.

Ведаючы, што будзе гэта і ў тую нядзелю, што было ў ранейшыя, селянін, едучы восьмы раз, напісаў трэцюю заяву, у якой было напісана: «Прашу або выдаць пазыку ў 35 р., вызваліўшы мяне ад цяганіны, або вярнуць пай».

Паглядзеў той «дзядзя», які браў заяву, у вочы селяніну, як-бы хочучы сказаць: «Ты намякаеш, значыць, на цяганіну».

— Ды гэта-ж немагчыма так вадзіць за нос,—пачаў селянін.

— Вы не хвалюйцеся. Праз тыдзень абяцаю вам, атрымаеце пэўныя вынікі і, хутчэй усяго, пазыку вам дадуць.

У нядзелю 10 ліпеня, селянін, даведаўшыся ў т-ва, чуе:

— Шукайце паручыцеляў. Пазыку вам дазволілі, але... на 4 месяцы толькі.

— Я ня здолею выплаціць за такі кароткі тэрмін. Дазвольце на год.

— Ня можам, парадак такі. Праз тры тыдні пачнём даваць на год; чакайце, тады атрымаеце.

— Чакаць? 9 дзён патраціў, 324 вярсты пратрапаў, напісаў 3 заявы, усё з-за 35 р., ды яшчэ мо' гэтулькі трэба пахадзіць—і, плюнуўшы, пашоў да хаты.

Перачытваеш і здаецца няпраўда, што могуць быць такія здарэньні, а селянін расказваў мне і плачучы пытаў:

— Скажы, дзе праўда, дзе шукаць дапамогі беднаму чалавеку, дзе знайсьці ратунак у няшчасьці?

Лясьнічы плоціць „падатак“.

Падатак ды ў двукосьсі — што за дзіва? Які-ж гэта падатак? Сельска-гаспадарчы? Не, лясьнічыя гэткага ня плоцяць.

Дык які-ж?

У Беларусі ёсьць Полаччына, у Полаччыне—Вобальскае лясьніцтва, а ў гэтым лясьніцтве быў лясьнічы Харытонаў, Антон Сафронавіч.

Ці добры ён быў, ці дрэнны — не скажу, бо лесу ў яго ня купляў. Але аб яго гісторыі раскажу.

Пачалося з вучоту аб'ектаў ападаткаваньня. У каго? — Ведама, калі рэч ідзе аб вёсцы, у сялян. Шмат працы? Галоўная-ж цяжкасьць—выявіць пабочныя заробкі. Тут, праўда, ідуць на спатканьне ўсе ўстановы і арганізацыі, якія даюць сялянам заработак. І лясьніцтва дало ў сельсавет даведачку: зараблялі такія і гэткія па столькі і столькі. Такія-ж весткі даваў новы лясьнічы, член КП(б)Б, а наш Харытонаў месяц назад перавёўся ў Пскоўшчыну.

Кожнаму зразумела, што ў адносінах сялянскага с.-г. падатку савецкая ўлада так ня робіць, як гэта кажацца ў прыказцы: «Без мяне мяне жанілі: я на мельніцы быў». Раз запісалі пабочны заробак—трэба селяніну аб гэтым і сказаць. Папробавалі, аж тут... на дыбы сялянства: мы не зараблялі ў лясьніцтве грошы!—кажуць. І іншыя пацьвердзілі тое.

Сталі капацца.

Выходзіць, што Харытонава злы дух заблытаў (мо' жонка?): за такую працу Дзям'яну Балотнаму—40 руб., за такую працу Карпу Харчанку—30 р. і г. д. І ўсё па форме, як мае быць: «грошы атрымаў» і «уласнаручны» подпіс. Сталі яшчэ капацца: яшчэ пашлі «аб'екты» ужо Харытонава «падатку», а не сялянскага: сьпіс «паездак».

Зачым на кожную паездку пісаць рахунак—лепей сьпіс. Вось так: чарговыя №№ 1, 2, 3, 4, 5 і г. д., а супроць кожнай сумы—подпіс.

І рэжым эканоміі і бюракратызму няма.

Вучэцеся!

У Харытонава ў «атрыманьні» грошы распісваўся вартаўнік лясьніцтва.

Пытаюць у вартаўніка:

— Вазіў лясьнічага?

— Вазіў.

— Грошы атрымоўваў?

— Ды не, гэта-ж на кані лясьніцтва езьдзілі!

— Чаму распісваўся?

— Ён (Харытонаў) казаў, што так трэба...

* * *

Справа Харытонава перададзена ў адпаведную частку па спагнаньні гэткага роду падатку (пракуратуру).

Жыцьцё і праца асьветніка.

Летнія настаўніцкія курсы.

(Бабруйская акруга).

15 ліпеня скончылі сваю працу акруговыя летнія настаўніцкія аднамесячныя курсы, якія былі наладжаны пры Рагачэўскім Белпэдтэхнікуме. Бязумоўна, курсы прынесьлі значную карысьць. Зьмест праграмы адпавядаў у поўнай меры запатрабаваньням масавага настаўніка, які яшчэ адчувае вострую патрэбу ў мэтадычнай дапамозе у дапамозе па арганізацыі і правядзеньні практычнай працы па комплекснай сыстэме з ужываньнем новых актыўных мэтадаў. Трэба лічыць, што курсы дапамаглі бліжэй пасунуць настаўніка да комплекснай сыстэмы выкладаньня; комплекс ужо не зьяўляецца ў вачох настаўніка гнятучым, дагматычным сухім, бо ён атрымаў належныя канкрэтныя афармленьні. Курсанты ўвесь час вялі практычныя заняткі па комплекснай сыстэме пад наглядам мэтадыстых.

Курсанты таксама папоўнілі свае веды ў галіне палітпісьменнасьці, каб на мясцох праўдзіва растлумачваць насельніцтву замеры нашых ворагаў, праўдзіва інфармаваць аб бягучых палітычных і гаспадарчых зьявах.

Я. Венсяцкі.

Грамадзка-карысная праца ў масавых школах.

Грамадзка-карысная праца і краязнаўства ў школе надаюць ёй сапраўдны характар працоўнае школы. Але трэба адзначыць, што ў працы нашае масавае школы яшчэ вельмі слаба адчуваецца правядзеньне краязнаўчай і грамадзка-карыснай працы. Школы ў значнай часьці працуюць яшчэ ў чатырох сьценах. Вось некаторыя лічбы. З 55 настаўнікаў, працаваўшых на летніх настаўніцкіх курсах у гэтым годзе, толькі 11 чал. праводзілі больш менш стала краязнаўчую працу ў сувязі з комплекснай сыстэмай.

Грамадзка-карысная праца выяўлялася ў наступных формах: школы ставілі спэктаклі для дарослага насельніцтва, прымалі ўдзел у правядзеньні рэвалюцыйных сьвят, у правядзеньні кампаніі па перавыбарах сельсаветаў (разноска павестак), частка школ прымала ўдзел у правядзеньні «Дню лесу», у арганізацыі пошты (разноска лістоў і газэт) і яшчэ меншая частка школ вяла агракультурную прапаганду сярод насельніцтва. Досыць значная частка школ ніякай грамадзка-карыснай працы не вяла. Наогул-жа, гэта праца насіла няплянавы і эпізадычны характар і слаба або зусім не ўвязвалася з праграмна-вучэбнай працай школ.

Плянавая, сыстэматычная і арганізаваная грамадзкая праца школ у будучым годзе павінна заняць больш пэўнае і сталае месца.

Дзеля гэтага перад пачаткам вучэбнага году неабходна масаваму настаўніцтву даць належныя канкрэтныя ўказаньні з боку інспэктуры, азнаёміць настаўніцтва з мэтадамі працы і магчымай увязкай гэтае працы з праграмна-вучэбнай працай; неабходна папулярызаваць на раённых настаўніцкіх канфэрэнцыях дасягненьні асобных школ і забясьпечыць школы належнай літаратурай.

Арганізаваная грамадзка-карысная праца школы (нават у самых маленькіх разьмерах) дасьць магчымасьць найлепш прывіць арганізацыйныя навыкі вучням і выхаваць іх у напрамку калектыўнага ўдзелу ў гаспадарчым і культурным будаўніцтве вёскі.

В. С.

Барысаў.

Роля пэдагагічных саветаў у жыцьці школы.

Пры кожным прадпрыёмстве існуюць так зв. вытворчыя нарады дзеля папярэдняга абмеркаваньня пытаньняў, зьвязаных з тэй ці іншай вытворчасьцю. Нешта падобнае ёсьць і пры некаторых школах сямёхгодках, 4-х камплектных і інш. Да гэтага часу аб працы іх ня было сказана амаль што нічога. Гэтыя «вытворчыя нарады» пры школах завуцца пэдагагічнымі саветамі. Але роля іх у жыцьці школы пакуль што не такая вялікая. Шмат чыста пэдагагічных пытаньняў разглядаецца на школьных саветах, альбо паасобку адпаведнымі настаўнікамі. Нават у статуце аб прац. школе аб пэдагагічных саветах нічога не гаворыцца. А яны пры некаторых школах, асабліва пры сямігодках, існуюць. Іх існаваньня патрабуе само жыцьцё.

Возьмем—сямёхгодку. Кожны год дае ёй новае ў воблась[ці] праграм, мэтадаў выкладаньня, падручнікаў і інш. Адной асобе справіцца з гэтымі пытаньнямі немагчыма. Тут і зьяўляецца патрэба ў пэдагагічным савеце, які складаецца са ўсіх настаўнікаў школы. Распрацоўка агульнага пляну працы школы, расклад лекцый, мэтады выкладаньня, знаёмства з падручнікамі, іх выбар і падбор кніг у настаўніцкую і вучнёўскую бібліатэкі—вось тыя пытаньні, якія павінны ставіцца на пасяджэньнях пэдагагічных саветаў. Таксама ў працягу навучальнага году сустракаецца шмат чаго, што ня можа ўмеркаваць адзін настаўнік.

Пытаньні, зьвязаныя з комплекснай сыстэмай у малодшым концэнтры, дальтон-плян і ў старэйшым даюць багаты матар'ял для працы саветаў.

На пасяджэньнях школьнага савету і пэдагагічных звычайна настаўнікі мала цікавяцца працай сваіх таварышоў. І калі абгаварваюцца комплексы малодшага канцэнтру, дык маўчаць выкладчыкі старэйшага і наадварот.

Пры адпаведнай працы пэдагагічных саветаў такое ненармальнае зьявішча паступова зьнішчыцца. Трэба інспэктуры зьвярнуць належную ўвагу на гэту справу і пры аглядзе і азнаямленьні з працай школы неабходна ставіць справаздачы і аб працы памянёных саветаў. Асабліва роля пэдагагічных саветаў становіцца важнай у сучасны момант, калі пачынае абгаварвацца пытаньне аб комплекснасьці ў другім канцэнтры. Тут само жыцьцё прымушае працу весьці калектывам, супольна абгаварваць і праграмы і мэтады.

Таксама справа можа абстаяць і ў школах з 4-мя, 3-ма і 2-ма настаўнікамі. Іншае ў школах, дзе працуе адзін настаўнік. Ён ня можа адзін скласьці савет. Тут трэба другое. Гэта другое, што замяняе сабою пэдагагічныя саветы ў школах з некалькімі настаўнікамі, будзе пэрыядычная нарада настаўнікаў аднакамплектных школ, якія знаходзяцца на невялікай адлегласьці адна ад другой. Такія нарады існавалі ў некаторых раёнах у 1925-26 годзе, і імі кіравала раённае мэтадычнае бюро. Праца іх давала свае вынікі. Калі школы знаходзяцца блізка адна каля другой (а дзьве, тры такія школы заўсёды ёсьць), то ўжо магчыма ўвесьці такія нарады, аб чым і павінна паклапаціцца раённае мэтадычнае бюро.

Настаўніку аднакамплектнай школы, які ўвесь час працуе адзін, калектыўная распрацоўка яго пляну дасьць вялікую карысьць. Яна дасьць яму магчымасьць увесьці і элемэнты комплекснасьці, аб чым цяпер ідзе гутарка і што будзе ўведзена з пачатку новага навучальнага году. Аднаму з такім пытаньнем цяжка справіцца. Нарады трох-чатырох настаўнікаў дадуць магчымасьць увесьці аднолькавыя праграмы, чаго зараз у большасьці не назіраецца.

У часопісе «Асьвета» і на старонках газэты «Савецкая Беларусь» неабходна падрабязгова абгаварыць паст[аў]ленае пытаньне, бо яно жыцьцёвае і важнае.

Архіпаў.

Яшчэ аб 0-групах.

У № 163 (ад 21-VII—27 г.) «Сав. Беларусі» быў надрукован артыкул «Вясковыя 7-хгодкі і нуль-групы». Аўтар тут гаворыць, што ў нас яшчэ ня вырашана пытаньне аб нулявых групах пры сямёхгодках. Карысьць іх ён ставіць наогул пад пытаньне, асабліва ў раёнах, дзе няма для іх нібыта адпаведных умоў—ні «спэцкіраўнікоў», ні адпаведнага памяшканьня і абсталяваньня.

Здаецца, гэты артыкул набудован на непаразуменьні. З аднаго боку, «практыка паказвае, што групы гэтыя—бязумоўна патрэбны, асабліва ў раёнах». З другога—як раз у раёнах, з-за адсутнасьці адпаведных умоў, «групы гэтыя, як нулявыя, часта зьяўляюцца проста недарэчнасьцю». А далей ніяк не магу зразумець: «Прытрымліваецца прынцыпу нулявых груп у вясковых умовах, гэта значыць, што іх ня мець зусім. А ня мець гэтых груп на вёсцы, гэта сумысьля пакідаць пазашколай вялікую колькасьць дзяцей бедняты, пастушкоў, сірот і інш., якім у першую чаргу трэба адчыняць дзьверы ў школу». Выходзіць круг.

Прыводзіцца прыклад аднэй раённай 7-мігодкі (на Полаччыне), у якой з пачатку году ў 0-групу напрымалі дзяцей 9-14 год 72 проц. Зразумела, вынікі дрэнныя. І вось, сярод году, калі некаторыя вучні «сталі пакідаць школу», робіцца такі вопыт: „зусім малых дзяцей адпусьцілі дамоў (а куды дзелі настаўніка—яго таксама дамоў?), а рэшту далучылі да 1-й групы. Пры гэтым былую 0-групу назвалі 1-й групай, і заняткі з ёй павёў звычайны групавод-комплексысты“.

Каб ня было такіх недарэчнасьцяў і каб дзеці «бедняты, пастушкі і сіроты» сумысьля ня былі пакінуты па-за сьценамі сямігадовай школы, аўтар раіць... зьмяніць назву 0-групы на 1-ю групу!

Тут непаразуменьне.

Што такое 0-група? Разгледзім назву. Што яна азначае? Тут толькі трэба рабіць лёгічны націск не на слова «група“, а на «0». Гэта ня першы школьны год, ня першы год навучаньня, гэта—**нуль** група **ніякая**, як школьна-навучальная, дашкольная пры школе ўстанова, як-бы аднагадовы пры школе дзіцячы сад. У 0-групе дзеці арганізуюцца, прызвычайваюцца да калектыўнага жыцьця і сумеснай працы. Яны год выхоўваюцца ў сваім калектыве і падрыхтоўваюцца да школы. Праз год яны будуць у школе на сваім месцы, будуць адчуваць сябе тут вольна, нармальна, чаго ня можна сказаць аб большасьці навічкоў, асабліва вясковых, якім прыходзіцца рабіць рэзкі пераход ад індывідуальна-хатняга жыцьця да калектыўна-школьнага. Прыходзіцца толькі шкадаваць, што мы пакуль-што маем мала дашкольных устаноў, што мала ў нас нулявых груп.

Зьмяніць назву «0-група» на «1-я група» мы ня маем права, бо гэта будзе няправільна, як ня можам узорную школу пры тэхнікуме назваць тэхнікумам, тэхнікум—унівэрсытэтам. Назваць то можна, але які сэнс? І сам аўтар гаворыць, што «нулявыя групы **зусім** (падкрэсьліў я) розьняцца ад іншых груп». А калі розьняцца **зусім**, то, зразумела, нельга зьмяніць назву 0-групы на 1-ю групу, не зьмяніўшы яе, як 0-групы, сутнасьці.

Далей, чаму дзеці вясковай бедняты, калі ня мець 0-групы на вёсцы **сумысьля** будуць пакінуты па-за школай! На вёсцы існуюць прымітывы, пры якіх няма 0-груп, алеж-ніхто ня скажа, што ад гэтага туды ня можа папасьці вясковая беднята.

Існаваньне або адсутнасьць 0-груп пры сямігадовых школах ня ставіць сабою перашкоды для паступленьня ў школу бедняты. Кожны год робіцца ў сямігадовых школах прыём вучняў ня толькі ў 0-групы, але і ў 1-я групы, прычым **у 1 групу**, як гэта відаць з праграмы гэтай групы і з практыкі школ, **прымаюцца** ня толькі пісьменныя, але **і няпісьменныя**, якія звычайна хутка даганяюць сваіх пісьменных таварышоў. Дзеля пераросткаў-жа ёсьць асобныя школы.

«Вопыт» памянёнай аўтарамі сямігодкі далёка ня ўзорны. Шкода дзяцей, якіх сярод году «адпусьцілі дамоў» таму, што мы кіраўнікі, ня ўмелі з імі справіцца... Вінавата тут не «недарэчная» 0-група, а нашы мізэрныя «стаўкі», якія ня могуць нас наставіць на цьвёрдыя ногі і якія ўтвараюць пагражаючы дэфіцыт кваліфікаваных пэдагагічных працаўнікоў. Часам вінаваты і інспэктар, які больш «наведвае» інструкцыі на пісьменным стале, чым захалусныя школы, асабліва ў пачатку навучальнага году. Трэба было дапамагчы сямігодцы хоць раённаму мэтбюро.

Праўда, 0-групы, як новая і маладая арганізацыя, маюць яшчэ шмат недахопаў і сваіх балючых мейсц, але іх трэба загойваць не ліквідацыяй гэтых груп, як адступленьнем перад хваробай. Было-б не лёгічна зачыніць новую электрастанцыю з прычыны таго, што яна спачатку дала сьвет няроўны, з перабоямі.

Нулявыя групы працуюць наогул слаба таму, што 1) мала адпаведна падрыхтованых настаўнікаў і 2) часта няма адпаведнага памяшканьня і абсталяваньня. Тут патрэбна наша штодзённая перападрыхтоўка, патрэбны летнія курсы для настаўнікаў-нулявікоў. Урэшце, кожны год пэдфак і тэхнікумы ўліваюць у нашы шэрагі (і перш за ўсё на вёску) сотні маладых падрыхтаваных працаўнікоў. Як старыя настаўнікі пасьпелі перападрыхтавацца і стаць у 1-м канцэнтры ўжо спэцамі-групаводамі, так справяцца са сваёй задачай і нулявікі.

Бабруйск. Л. Каракін.

АБ ПЕРАВЫБАРАХ ДЭЛЕГАЦКІХ СХОДАЎ.

Усім акружкомам КП(б)Б.

Ва ўмовах БССР кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў у гэтым годзе набывае выключна важнае значэньне ў зьвязку з важнейшымі задачамі, якія стаяць перад КП(б)Б у справе ўзмацненьня абароназдольнасьці краіны.

Адпаведна абежніку ЦК УсеКП(б) («Правда» ад 13-VII), кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў па БССР у гэтым годзе павінна быць максымальна выкарыстана для ўцягваньня шырокіх мас працоўных жанчын—і ў першую чаргу работніц, сялянак і батрачак—у справу абароны і працы па ўзмацненьню ўсіх выглядаў сацыялістычнага будаўніцтва, па энэргічнаму правядзеньню рэжыму эканоміі, зьніжэньня цэн, палепшаньню і ажыўленьню працы саветаў, уцягненьню працоўных жанчын у практычную працу ОСО-Авіяхіму і актыўнай дапамогі Чырвонай арміі.

Для гэтага патрабуецца з боку партыйных камітэтаў асаблівая ўвага і дакладная падрыхтоўка да правядзеньня перавыбараў дэлегатак.

Улічваючы некаторае спазьненьне пачатку працы дэлегацкіх сходаў у мінулым годзе, што адбілася на якасьці гадавой працы дэлегацкіх сходаў Бюро ЦК КП(б)Б лічыць неабходным пачаць падрыхтоўчую працу да перавыбараў дэлегацкіх сходаў па БССР у пачатку жніўня з тым, каб сама перавыбарная кампанія была праведзена з 15 верасьня да 15 кастрычніка і праца нанова выбраных дэлегацкіх сходаў была пачата не пазьней 1 лістапада г. г.

Па прыкладу мінулага году, дзеля больш дакладнай падрыхтоўкі перавыбараў і прыцягненьня да гэтай працы савецкіх і грамадзкіх арганізацый, ЦК КП(б) прапануе арганізаваць пры акруговых і раённых камітэтах партыі спэцыяльныя камісіі ў складзе прадстаўнікоў: аддзелу работніц (ён-жа старшыня), АПО, Аргаддзелу, ЛКСМ, Выканкому і прафсаюзаў.

За правільнае правядзеньне перавыбарнай кампаніі дэлегацкіх сходаў адказнымі зьяўляюцца камітэты і парт. ячэйкі ў цэлым.

Падрыхтоўчая праца да перавыбараў дэлегацкіх сходаў павінна праводзіцца па лініі:

а) партарганізацый—шляхам правядзеньня шырокай растлумачальнай працы аб абавязках ячэек у адносінах да дэлегацкіх сходаў і ўцягненьня ўсіх членаў партыі да практычнай працы і дапамогі ў перавыбарнай кампаніі. Асаблівую ўвагу надаць гэтаму пытаньню ў сельскіх ячэйках у зьвязку з усё яшчэ невыстарчальным удзелам сельскіх ячэек у мінулагодняй кампаніі.

б) саветаў—шляхам праверкі ўдзелу ў працы саветаў, сэкцыях і камісіях пры іх дэлегатак-практыкантак і павялічэньня ўвагі да іх працы, вучоту больш выявіўшых сябе ў працы дэлегатак-практыкантак для далейшага выкарыстаньня іх у саветах, таксама па лініі таварыстваў сялянскай узаемадапамогі, каапэрацыі і прафсаюзаў.

в) прафсаюзаў—праз уцягненьне ў пэрыяд падрыхтоўчай кампаніі нізавых праф. ячэек да шырокага ўдзелу ў перавыбарах.

Падрыхтоўчая кампанія ў вёсцы павінна быць праведзена вельмі дакладна з вучотам неабходнасьці ўцягненьня ў актыўную працу па перавыбарах беспартыйнага сялянскага актыву сялянак—грамадзкіх работніц, дэлегатак мінулага сэзону, вясковай інтэлігэнцыі і камсамолу.

З мэтаю падрыхтоўкі актыву сялянак да перавыбараў у пэрыяд падрыхтоўчай кампаніі ў вёсцы прыстасаваць склік спэцыяльных канфэрэнцый па населеных пунктах раёну.

Зьвярнуць асаблівую ўвагу на ўцягненьне ў дэлегацкія сходы работніц і сялянак нацменшасьцяў (яўрэек, полек і іншых).

Улічваючы надзвычайна нізкі процант батрачак у дэлегацкіх сходах і неабходнасьць узмацненьня працы сярод батрачак і сельска-гасп. работніц зьвярнуць асаблівую ўвагу на падрыхтоўку батрачак, работніц і жонак рабочых савецкіх гаспадарак да кампаніі праз склік спэцыяльных перадвыбарных сходаў гэтых груп па раёнах і падраённых пунктах, прыцягваючы да актыўнай дапамогі ў гэтай працы саюз сельска-гаспадарчых і лясных рабочых.

Сама кампанія перавыбараў павінна праводзіцца ў прадпрыёмствах і населеных пунктах вёскі з такім разьлікам, каб забясьпечыць максымальны абхоп масы працоўных жанчын і ў першую чаргу работніц у гарадох, сялянак-бядячак і батрачак у вёсцы. З гэтаю мэтаю належыць праводзіць адзін агульны сход, які дакладна падрыхтоўваецца і на якім праводзіцца як даклад, так і справаздача дэлегатак, перавыбары і загад дэлегатцы.

Дзеля поўнага выкарыстаньня дэлегатак мінулага скліку і перавыбарнай кампаніі і больш поўнага азнаямленьня нанова абраных дэлегатак з працай дэлегацкіх сходаў і задачамі, якія стаяць перад дэлегаткамі,—рэкамандаваць выпуск старога дэлегацкага сходу праводзіць ва ўрачыстых абставінах, прыстасаваўшы яго да адчыненьня нанова абранага дэлегацкага сходу. Там, дзе дэлегацкія сходы арганізуюцца ў першы раз, мэтазгодна арганізацыя ўрачыстага адчыненьня нанова абраных дэлегацкіх сходаў.

Асабліва ўважліва трэба аднесьціся да вучоту і далейшага выкарыстаньня ў працы выпускаемых дэлегатак. Найбольш выявіўшых сябе дэлегатак належыць замацаваць на працы ў прафорганах, савецкіх, каапэрацыйных і інш. грамадзкіх арганізацыях, пасылаць іх у школы палітпісьменнасьці, уцягваць дэлегатак работніц і сялянак у агульную працу з беспартыйным актывам.

Кампанія перавыбараў дэлегацкіх сходаў павінна шырока асьвятляцца як у агульным друку, так і ў часопісі «Беларуская работніца і сялянка»

Сэкратар ЦК КП(б)Б Кнорын.

Ад лютага да Кастрычніка.

(*Хроніка гістарычных падзей*).

15-28 ліпеня.

— У газэце кранштадзкіх бальшавікоў надрукаваны ліст Леніна і Зіноўева, у якім тлумачыцца, што абвінавачваньні супроць іх і іншых таварышоў высунуты зусім сьвядома партыяй контр-рэвалюцыі.

— Адбылося ўрачыстае пахаваньне 7 казакоў, забітых пры ўсьмірэньні рабочых і салдат 3—5 ліпеня. У цэрамоніі ўдзельнічалі прадстаўнікі УЦВК, УКС Сял Д, партыі к.-д. і інш.

— Час. урад рашыў выдаць пастанову аб устанаўленьні пасадаў вайсковых камісараў пры галоўнакамандуючым арміямі фронту. Вайсковы камісар назначаецца час. ур. з ведама УЦВК УССял.Д і вярхоўнага галоўнакамандуючага.

— Керанскі выехаў у Магілеў—для ўдзелу ў нарадзе аб становішчы на фронце. Для ўдзелу ў нарадзе выкліканы б. камандуючы паўн. фронтам ген. Рузскі, б. нач. штабу вярхоўн. галоўнакамандуючага ген. Аляксееў, галоўнакаманд. Паўднёва-Заходн. фронтам ген. Карнілаў і інш. Гэтай нарадзе ў вайсковых колах надавалася вялікае значэньне.

— Па ўсёй арміі з надпісамі штабаў „для тэрміновага выкананьня і данясеньня штабу арміі прасімых зьвестак» разаслана наступная тэлеграма:

«Галоўны камітэт саюзу афіцэраў просіць тэлеграфаваць сьпіс афіцэраў-бальшавікоў з азначэньнем часьцей—дзеля занясеньня на чорную дошку. Стаўка 15 ліпеня. Галоўкамітэт». (Известия Арм. К-ту 9-й арміі» № 73).

— Адчынілася петраградзкая канфэрэнцыя меншавікоў. Прысутнічае 80 дэлегатаў.

— Стачка бондараў цягнецца ўжо 5 тыдняў. Патрабаваньні рабочых—13 і 11 р. на гаспадарчым інструманце, і наём рабочых—цераз прафсаюз.

Линейная калибровочная мишень LRT-BE4-V2

ПРОЦІ ЭКАНАМІЧНАЕ БЛЁКАДЫ —ФІНАНСАВАЯ САМААБАРОНА

Цьвёрдалобым ня ўдасца прыпыніць гасп. рост СССР.

Чым далей, тым яскравей пачынае акрэсьлівацца англійская палітыка, накіраваная на стварэньне эканамічнае блёкады СССР. Цьвёрдалобыя кансэрватары націскаюць усе спружыны, пускаюць у ход усе сродкі для таго, каб падарваць гандлёвыя сувязі СССР з капіталістычнымі краямі. На фоне гэтае палітыкі ў апошнія дні выдзяляюцца два факты: спроба скампраметаваць чыннасьць Далёка-Ўсходняга Банку праз наглы налёт на яго шанхайскае аддзяленьне, і адкрыты канфлікт між нафтавымі канцэрнамі з-за савецкае нафты.

Налёт на аддзяленьне Далёкаўсходняга Банку быў такім-жа беспасьпяховым, як і налёты на савецкія гандлёвыя прадстаўніцтвы і арганізацыі заграніцай. Вобыск і зараз ня даў патрэбных налётчыкам вынікаў. На папярэднім пасяджэньні суду ні кітайская ўлада, ні прадстаўнікі муніцыпальнае рады не маглі зазначыць, якія кампраметуючыя ці незаконныя матар'ялы былі знойдзены ў часе вобыску.

Больш характэрнаю праявaю палітыкі ангельскіх кансэрватараў зьяўляецца нафтавы скандал. Кампанія супроць савецкае нафты мае сваю гісторыю. Яна з упартасьцю вядзецца ангельскімі кансэрватыўнымі коламі ўжо доўгі час і мае на мэце выціснуць савецкую нафту з заграпічных рынкаў. Дзеля гэтага пускаюцца ў ход матывы «маральнага і патрыятычнага» парадку. Канфлікт, вынікшы з-за савецкае нафты між асобнымі нафтавымі канцэрнамі, паказвае, што палітыка эканамічнае блёкады Саюзу сустракае перашкоды. Найбольш цьвярозыя дзелавыя колы капіталістычных краёў ня ўстрымаюць гэтае палітыкі «патрыятычнае маралі» і зусім не намераны адмовіцца ад выгад, якія дае гандаль з Саюзам. І можна з упэўненасьцю сказаць, што ў барацьбе з палітыкаю цьвёрдалобых перамога застанецца на баку савецкае нафты.

Гэты самы факт шалёнае кампаніі супроць савецкае нафты вельмі паказальны з пункту погляду эканамічнае барацьбы супроць Саюзу. Ён зьяўляецца адным з чарговых зьвеньняў у шэрагу мерапрыемстваў, якія маюць сваёю канчатковаю мэтаю эканамічную блёкаду СССР. Кампанію супроць савецкае нафты трэба разглядаць, як складаную частку пэўнае сыстэмы эканамічнага наступу на Саюз. Гэта сыстэма доўга падрыхтоўвалася і стала адкрыта праводзіцца пасьля разрыву Англіі з СССР. Усё гэта было ясным з самага пачатку.

Працоўныя масы Саюзу далі належны адказ на гэту агідную чыннасьць цьвёрдалобых, выкінуўшы лёзунг фінансавае самаабароны краю.

Адзначаныя факты павінны ізноў напомніць аб тым, што толькі фінансавай самаабаронай можна будзе паралізаваць усе козьні ангельскіх цьвёрдалобых, якія дамагаюцца ўтварыць эканамічную блёкаду СССР. Неабходна пільна сачыць за практычнай працай нашых ворагаў у гэтым кірунку і проціпаставіць ёй больш узмоцненую практычную працу ў галіне самаабароны.

У сваім апошнім артыкуле «Аб дзяржбюджэце СССР і яго пэрспэктывах» НК Фінансаў СССР т. Бруханаў канстатуе, што «посьпехі нашых унутраных пазык, не зважаючы і наўпроці Чэмбэрленам і К-о, сьведчаць аб вялікай увазе мас жыхарства да дзяржаўных пазык, і прыбытак ад пазык сёлета дасьць перавышэньне ня менш, чым у 40-50 мільёнаў рублёў».

Ня можа быць сумленьня ў тым, што яшчэ большымі патугамі на гэтым фронце, яшчэ больш узмоцненым распаўсюджаньнем дзяржаўных пазык, больш узмоцненым прытокам укладаў працоўных у дзяржаўныя ашчадныя касы—нам удасца ўзьняць фінансавую моц Саюзу і стварыць належную гарантыю супроць усякіх спроб прыпыніць гаспадарчы рост савецкае дзяржавы.

Н. Л.

Магілеўшчына праводзіць месячнік фінанс. самаабароны.

У нашай акрузе распачаўся месячнік фінансавай самаабароны.

Вядзецца шырокая кампанія па ўцягненьні новых укладчыкаў у касы ашчаднасьці. У гэтай працы прымаюць шырокі ўдзел партыйныя, прафсаюзныя і савецкія арганізацыі.

Заклік да фінансавай самаабароны знайшоў водклік сярод працоўных Магілеўшчыны.

Справаздача ашчадных кас за апошні месяц сьведчыць, што лік укладчыкаў узрастае, што зьберажэньні працоўных усё больш прыцягваюцца да ўдзелу ў адбудаваньні нашае гаспадаркі.

На 1-га чэрвеня г. г. у акрузе быў наступны лік касаў ашчаднасьці: 1 цэнтральная, 5 пашт.-тэлеграфных, сельска-паштовых 33 і прыпісных 3. На 1-га ліпеня колькасьць кас павялічылася на 19.

Па касах ашчаднасьці гарадзкога тыпу на 1-УІ сёл. г. было 2076 укладчыкаў, а на 1-УП—2638 чалавек; па касах сельскага тыпу—на 1-УІ с. г. было 232 укладчыкі, а на 1-УП—595. Гэтыя лічбы сьведчаць аб моцным росьце ашчаднае справы ў Магілеўшчыне.

Ёсьць і недахопы ў працы нашых кас ашчаднасьці. Вясковыя касы пакуль што разьвілі невыстарчальную дзейнасьць; асабліва гэта датычыцца кас ашчаднасьці пры каапэратывах, хатах-чытальнях і народных дамох. Працаўнікам гэтых кас трэба зварухнуцца, тым больш, што задачы кас ашчаднасьці ім добра знаёмы.

У горадзе слаба яшчэ ўцягнуты ў касы ашчаднасьці рабочыя і саматужнікі.

Вось на гэтыя слабыя месцы ў працягу месячніка належыць зьвярнуць асаблівую ўвагу.

Малы Алесь.

Як жыве дом адпачынку.

На прыгожым узьбярэжжы рэчкі Прыпяці, увітым зелянінаю і кветкамі, раскінуўся акруговы дом адпачынку, заклікаsuccessны да вялікай і адказнай задачы—рамантаваць здароўе працоўных Мазыршчыны.

Жудасна робіцца, калі часам, седзячы ў цудоўнай алеі парку дому адпачынку, падумаеш на хвіліну пра ранейшых гаспадароў гэтага дому і параўнаеш іх з сучаснымі рабочымі ад варстату.

Яшчэ ня вельмі даўно па гэтых сьцежках гулялі гаспадары іх—народныя эксплёататары, паны-абшарнікі, якія ў пагулянках і распусьце імкнуліся забыць свае зьдзекі над нявольнікамі-сялянамі...

Але мінулі гады... Патугамі рабочых і сялян край саветаў вызваліўся ад абшарнікаў і іх паслугачоў. І на зьмену ім прышлі новыя гаспадары—рабочыя. І вось сёлета б. панскі палац у маёнтку «Дарашэвічы» за 40 вёрст ад польскай мяжы быў прыстасаваны пад дом адпачынку для працоўных Мазыршчыны.

Як-жа жыве дом адпачынку, як рамантуе ён здароўе працоўных?

8 з паловай гадзін раніцы. Званок. 85 чалавек прачнуліся. Сьпешна апранаюцца, мыюцца; праз 5-10 хвілін—конаўка малака. Ня мінула і паўгадзіны, як на стол падаецца ўжо сьнеданьне (яйцы, кілбаса, селядцы, кава і інш.).

Скончылася сьнеданьне. Уся «белая армія» (адпачываючыя ў спэцыяльнай белай вопратцы) рушылася ў лес на сонечныя ванны, на пляцоўку гуляць у гарадкі, на рэчку лавіць рыбу ці купацца і г. д.

Другая гадзіна дню. Смачны полудзень з 3-4 страў. Некаторыя з адпачываючых у першыя дні просяць дадатковай порцыі, але ўжо праз дзень-два адмаўляюцца ад гэтага. Хапае ежы аж занадта.

Пасьля полудню—«мёртвая гадзіна». Дрэнна, калі хто ўздумае парушыць цішыню «мёртвай гадзіны». Такіх парушыцеляў караюць сваім таварыскім судом.

Падвячоркам, пасьля мёртвай гадзіны—чай. А 8-й гадзіне—вячэра, аб 11—малако, а ў поўнач—званок спаць.

Так ідзе час у доме адпачынку.

Мінаюць дні і кожны новы дзень дае новыя фунты здароўя адпачываючым, неабходныя для далейшай працы.

Аднак, ёсьць і недахопы ў доме: слаба наладжаны гульні, несваячасна атрымліваюцца газэты, вельмі шмат разьвялося камароў.

Нельга абмінаваць моўчкі і той факт, што адпачываючых не забываюць партыйныя і прафэсыянальныя арганізацыі. Яны прысылаюць сваіх прадстаўнікоў з дакладамі аб міжнародным і ўнутраным становішчы СССР, што, зразумела, вельмі цікавіць адпачываючых, якія ня хочуць адставаць ад сучасных падзей.

Наогул трэба зазначыць, што дом адпачынку адпавядае свайму назначэньню. Ён зьяўляецца сапраўднаю кузьняю здароўя пралетарыяту Мазыршчыны.

І. Куняўскі.

Сялянская моладзь на дасьледчых с-г. станцыях.

18 чалавек сялянскай моладзі з Лагойскага р., Менск. акр., (11 хлапцоў і 7 дзяўчат) гэтымі днямі наведалі Менск, каб азнаёміцца з дасьледчымі сельска-гаспадарчымі станцыямі.

У Менску прабылі тры дні.

Спачатку наведалі Балотную Станцыю.

Дзіва, ды годзі! Клубніка бы яйкі, збажына хавае чалавека,—вось вынікі навукі.

— Не, хлопцы, трэба асушаць браткі, балоты—гэта—наша багацьцё,—кажуць маладыя гаспадары-экскурсанты, пабачыўшы вынікі працы Балотнае Станцыі.

Далей—Агранамічная Станцыя. Праз гутаркі, тлумачэньні агранома і абгляд поля экскурсанты дакладна азнаёміліся з тымі ўмовамі, у якіх сельска-гаспадарчыя расьліны могуць расьці лепей і даваць больш карысьці гаспадару.

Другі дзень скарысталі на абгляд Радыё-Станцыі і Дому Сан-Асьветы.

На першай азнаёміліся з тым, як перадаюцца гукі на адлегласьць, як будуецца радыё-станцыя і г. д.

Дом Сан-Асьветы таксама надзвычайна зацікавіў моладзь.

У працягу трэцяга дню экскурсанты азнаёміліся з працай с.-г. майстэрняў, дзе бачылі, як складаюцца і вырабляюцца розныя сельска-гаспадарчыя прылады.

Далей—друкарня. Тут—друкаваньне кніжак, газэт, плякатаў і інш.

— Цяжка тут працаваць,—кажуць экскурсанты:—паспрабуй выстаяць за працай восем гадзін у такой духаце.

Адыходзячы з друкарні, кожны экскурсант атрымаў плякат—«Як трэба жыць, каб здаровым быць».

Вечарамі экскурсанты наведвалі цырк і кіно.

Вясёлыя і задаволеныя маладыя гаспадары накіраваліся дамоў з думкай, што толькі савецкая ўлада і камуністычная партыя клапоцца аб рабочых і сялянах і дбаюць аб іх дабрабыце.

Экскурсант.

Удзел БССР у Ніжагародзкім кірмашы.

Заўтра прадстаўнікі Белпайгандлю выяжджаюць на Ніжагародзкі кірмаш. На кірмаш накіравана наступная прадукцыя прамысловасьці БССР: 10 вагонаў шпалераў, 2 вагоны паперы да пісаньня, 1 вагон паперы-раскуркі, 7 вагонаў шкляных вырабаў, 1 вагон фанэры і партыя капылоў, гвазьдзёў да абутку і фанэра да крэслаў.

Забастоўка на папяросных фабрыках скончана.

РАБОЧЫЯ ПЕРАМАГЛІ.

Учора ў 5 гадзін дня скончылася забастоўка на менскіх прыватных папяросных фабрыках.

Сёньня рабочыя прыступаюць да працы на ўмовах 3-хдзённага рабочага тыдню.

Прадпрыёмцы згадзіліся аплаціць усе грошы за патрачаныя ў часе забастоўкі дні.

Усе запатрабаваньні рабочых задаволены.

Стачачнаму камітэту выплачаны ўсе расходы, якія ён зрабіў за час забастоўкі.

Пашырэньне канюшыннага насеннаводзтва.

Сельская гаспадарка ў нармальных умовах яе вядзеньня вымагае дапасаваньня цэлага шэрагу прыёмаў як у галіне палявой гаспадаркі, так і жывёлаводзтва. Паміж гэтымі дзьвюма буйнымі галінамі сельскай гаспадаркі існуе шчыльная сувязь і залежнасьць.

Ня вырашыўшы правільна кармавога пытаньня ў палявой гаспадарцы, нельга будзе пабудаваць прадукцыйна-малочную гаспадарку. Адгэтуль зразумела, чаму ва ўмовах БССР у час, калі паўстала пытаньне аб узьняцьці прадукцыйнасьці малочнай гаспадаркі, гэтулькі ўвагі аддаецца вырашэньню кармавога пытаньня. Мерапрыёмствы па кармаздабываньні з кожным днём прымаюць характар першачарговасьці і безадкладнага практычнага ажыцьцяўленьня. Пад уплывам забесьпячэньня гаспадаркі кармавымі сродкамі ішлі і замацоўваліся ў нас мерапрыёмствы па травасеяньні як у палявой гаспадарцы, так і на сенажаці.

Дзеля забесьпячэньня сельскае гаспадаркі кармавымі сродкамі ў нас праводзяцца розныя мерапрыёмствы па рэарганізацыі гаспадаркі шляхам пераходу на шматпольны севазварот, і ў гэтым напрамку ёсьць ужо значныя дасягненьні. З ростам шматпольных севазваротаў пашыраюцца пасеўныя плошчы пад культурамі кармавых траў. Так, у 1924 г. шматпольныя севазвароты займалі 47520 дзес., прычым канюшынай было засеена 41540 дзес., вікай 38430 дзес. і сэрадэляй—3231 дзес., а ў 1926 годзе шматпольле было ўжо заведзена на 117.652 дзес., канюшына ў гэтым годзе займала—58723 дзес., віка—66693 дзес. і сэрадэля—20409 дзесяцін.

Кожны год у нас не хапае свайго насеньня кармавых траў, галоўным чынам, канюшыны, і мы прымушаны завозіць яго з іншых краін Савецкага Саюзу і нават з замежаў СССР. Завоз насеньня канюшыны з далёкіх краін павялічвае накладныя выдаткі, і кошт аднаго пуда насеньня канюшыны даходзіць да 24-25 руб., у той час, як насеньне канюшыны мясцовай вытворчасьці каштуе ня звыш 15-16 руб. На завоз насеньня канюшыны з-замежаў БССР дзяржава прымушана кожны год траціць у сярэднім 500-600 тысяч рублёў. Гэтая колькасьць грошай ідзе на загатоўку таго насеньня, якое з посьпехам можна было-б вырашчваць у межах БССР. Калі да гэтага яшчэ дадаць, што мы прымушаны завозіць насеньне з розных краін і розных гатункаў, якія ня зусім адпавядаюць нашым кліматычным і глебавым умовам, дык стане ясна, чаму ставіцца пытаньне аб пашырэньні вырашчваньня насеньня на месцы.

У гэтым напрамку Наркамзем распачаў працу па ўтварэньні насенных гаспадарак, у якіх будзе вырашчвацца насеньне розных кармавых траў.

Белсельбанк з свайго боку вызначыў крэдыт у суме каля 100 тыс. рублёў дзеля разьмеркаваньня паміж акругамі з канюшыннымі раёнамі.

Побач з уцягненьнем у гэтую справу сялянскіх гаспадарак і калектываў насенных таварыстваў, савецкія гаспадаркі, якія маюць пэўныя ўмовы для разьвядзеньня насеньня канюшыны, таксама павінны прыняць удзел у справе насеннаводзтва.

Дасьледчы Інстытут сельскай і лясной гаспадаркі імя У. І. Леніна павінен праз свае дасьледчыя станцыі высьветліць гатункі канюшыны, якія найбольш адпавядаюць умовам Беларусі.

Калі ў справу насеннаводзтва канюшыны будуць уцягнуты сельскія гаспадаркі, калектывы і саўгасы, то можна быць упэўненым, што гэта дапаможа хуткаму вырашэньню кармавога пытаньня і палегчыць задачу па здаваленьні насельніцтва насеньнем канюшыны.

П. Заяц.

У Вышэйшым Савеце Народнай Гаспадаркі БССР.

ДАЛУЧЭНЬНЕ ПРАДПРЫЁМСТВАЎ ДА ТРЭСТАЎ.

Прэзыдыум ВСНГБ зацьвердзіў сьпіс прадпрыёмстваў, якія ўваходзяць у нова-арганізаваныя трэсты мэталічнай і тэкстыльнай прамысловасьці.

У дырэктарыят мэталічнай прамысловасьці ўключаны рамонтны завод № 1 у Віцебску, завод с.-г. машын № 3 у Віцебску, завод па вырабу цьвікоў у пасёлку Барань (Аршаншчына), рамонтны завод «Пралетары» у Гомелі, завод с.-г. машын «Рухавік Рэвалюцыі» у Гомелі, завод «Інтэрнацыянал» у Рэчыцы і рамонтны завод «Энэргія» ў Менску.

У дырэктарыят тэкстыльнай прамысловасьці ўключаны: лёнапрадная ф-ка «Дзьвіна», ф-ка імя Карла Маркса у Валачанках, панчошная ф-ка ў Віцебску, ткацкая ф-ка «Дняпроўская Мануфактура» у м. Дуброўна і ф-ка па вырабу сукна ў Якаўлевічах.

ПРАЭКТНАЕ БЮРО ПРЫ ВСНГБ.

Пры ВСНГБ арганізавана праэктнае бюро па складаньні і апрацоўцы праэктаў новых фабрык і заводаў. Да гэтага часу праэкты складаліся ў Маскве. Кіраўніком праэктнага бюро назначан інжэнэр Галавінскі.

АРГАНІЗАЦЫЯ ГАЛЯНТАРЭЙНАЙ ПРАМЫСЛОВАСЬЦІ Ў БЕЛАРУСІ.

У БССР існуе вялікі попыт на галянтарэю, які не задавальняецца вытворчасьцю СССР. У БССР ёсьць спрыяючыя ўмовы для арганізацыі гэтае прамысловасьці: наліччa сырцу, кваліфікаваная рабочая сіла і інш. Кіруючыся гэтым, **прэзыдыум ВСНГБ пастанавіў прыступіць да арганізацыі у Беларусі вытворчасьці наступных галянтарэйных вырабаў**: грабянёў, шпілек, завушніц, гузікаў, партсыгараў, ангельскіх булавак, спронжак і інш. Гэтыя рэчы будуць вырабляцца ў Менску і ў Віцебску.

На арганізацыю новай галянтарэйнай вытворчасьці і на рэканструкцыю існуючай вызначана 498.000 руб. У кантрольныя лічбы на 1927-28 год дадаткова ўключаецца на гэту справу 148.000 руб.

Адпаведным установам даручана праводзіць далейшую працу па выяўленьні новых аб'ектаў галянтарэйнай вытворчасьці, як напрыклад: какосавых гузікаў, пёраў, вырабаў з галаліту і інш.

Прадпрыёмствы бел. саматужна-прамысловага саюзу і працкалектывы па вырабу галянтарэі будуць пашырацца і пераводзіцца ў прамысловасьць мясцовага ці дзяржаўнага значэньня.

ДА ЧАГО БУДЗЕ ІМКНУЦЦА ПРАМЫСЛОВАСЬЦЬ У 1927-28 ГОДЗЕ.

Асноўнаю задачаю беларускай прамысловасьці на 1927-28 год будзе: рацыяналізацыя вытворчасьці, павялічэньне эфэктыўнасьці ад капітальных затрат і максымальнае зьніжэньне сабекошту прадукцыі.

Па ахове працы. Устанаўленьне цьвёрдых штатаў рабочых і служачых; недапушчэньне мэханічнага росту зарплаты; усе расходы па прадастаўленьні рабочым кватэр, інтэрнатаў, асьвятленьня, лазьняў і інш. улажыць у рамкі калектыўных дагавораў.

У вытворчасьці. Поўнае выкарыстаньне магутнасьці асобных прадпрыёмстваў; акрэсьленьне дакладных і сталых норм расходу на сырэц, энэргію, пару і інш.

Па капітальных затратах. Накіраваньне сродкаў на тыя работы, якія могуць хутка даць найбольшы эфэкт; сур'ёзная ўвага на ахову прадпрыёмстваў ад агню і на ахову працы, даручыўшы усім дырэктарам сваячасова зрабіць дагаворы з НК Працы.

У галіне дастаўкі і збыту. Максымальны зварот сырцу і матар'ялаў і скарачэньне іх запасаў да той ступені, каб прадпрыёмства магло беспераборна працаваць. Прыстасаваньне асартымэнту апрацоўкі да попыту. Зьніжэньне адпускных цэн ставіць у залежнасьць ад магчымага зьніжэньня сабекошту.

Накладныя і гандлёвыя расходы. Рацыяналізацыя і скарачэньне кіраўнічых і завадзкіх апаратаў. Максымальная эканомія камандыровачных, гаспадарчых і іншых расходаў. Скарачэньне рэклямных расходаў дапускаючы іх толькі ў выпадку яўнае карысьці для збыту.

У ПРЭЗЫДЫУМЕ ДЗЯРЖПЛЯНУ

ПЛЯН КРЭДЫТАВАНЬНЯ КУЛЬТУРНА-ТЭХН. МЕРАПРЫЕМСТВАЎ.

Прэзыдыум Дзяржпляну разгледзіў і зацьвердзіў пэрспэктыўны плян НКЗ БССР па крэдытаваньні культуртэхнічных мерапрыёмстваў.

Згодна пэрспэктыўнага пляну, намечана ў працягу 5-ці год правесьці культуртэхнічныя мерапрыёмствы на 280.000 дзесяцінах мэліяраванае зямлі. З гэтае колькасьці на 250.000 дзесяцінах будзе праведзена паверхоўнае палепшаньне і на 30.000 дзес.—карэннае.

Плян прадбачыць штогоднае прагрэсыўнае павялічэньне плошчы, на якой будуць праводзіцца культуртэхнічныя мерапрыёмствы. Так, з 24.700 дзес. у 1926-27 годзе гэта плошча дойдзе да 86.700 дзесяцін у 1930-31 годзе.

Агульная каштоўнасьць прац па культуртэхніцы, лічачы з аплатаю працы жыхарства, вызначана ў 18.356.500 руб.

Дзяржплян прызнаў неабходным набыць у працягу 5-ці год для пракатных пунктаў за кошт дзяржбюджэту балотна-лугавыя машыны (трактары, лугавыя бароны, каткі, сеялкі, рондалі і лугавыя плугі) на суму ў 245.300 руб.

Устаноўлены нормы крэдытаваньня жыхарства на мерапрыёмствах культуртэхнікі, усе крэдыты адпускаюцца доўгатэрміновa, апроч крэдытаў на ўгнаеньне, 30 проц. якіх павінны быць кароткатэрміновымі.

Плян крэдытаваньня культуртэхнічных мерапрыёмстваў на пяцігодкі зацьверджан у суме 8,052.100 руб.

НКЗему і Белсельбанку даручана распрацаваць пытаньне аб арганізацыі крэдытаваньня калектыўнага і дзяржаўнага скарыстаньня машын.

ХРОНІКА.

16.000 РУБ. НА САМАЛЁТ.

На самалёт імя ОСО-Авіяхіму БССР сабрана ўжо звыш 16.000 руб. Штодня паступае звыш 400 рублёў.

Новы крахмальны завод.

Ўваецца праэкт пабудовы новага вялікага крахмальнага заводу ў Бабруйску. Завод будзе перапрацоўваць звыш 500.000 пудоў бульбы за сэзон (6 месяцаў). На заводзе будуць заняты выключна мясцовыя беспрацоўныя.

Першая прафшкола сярніковай вытворчасьці.

У БССР адчыняецца першая прафшкола сярніковай вытворчасьці. Прафшкола будзе рыхтаваць кваліфікаваных рабочых для ўзрастаючай сярніковай прамысловасьці.

Ініцыятыву арганізацыі прафшколы ўзяў на сябе ЦК ЛКСМБ.

Статыстыка народнай асьветы перадаецца ЦСУ.

Калегія Народнага Камісарыяту Асьветы пастанавіла ўсю статыстыку народнай асьветы з 1 верасьня перадаць ЦСУ. Для выкананьня гэтай пастановы вылучана спэцыяльная камісія.

Лікпункты на літоўскай мове.

Сёлета арганізуецца 8 лікпунктаў на літоўскай мове.

Да гэтага часу, лікпунктаў на літоўскай мове ня было.

Археолёгічныя раскопкі каля Банцараўшчыны.

Закончаны археолёгічныя раскопкі каля Банцараўшчына [12 вёрст ад Менску]. У часе раскопак на старым гарадзішчы знойдзена шмат рэчаў старажытнага паходжаньня [пацеркі, гаршчкі, сякеры і інш.].

Мастацкія выстаўкі.

Да 10-ай гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі наладжваюцца дзьве выстаўкі. Адна, як аддзел, пры усесаюзнай выстаўцы; другая—усебеларуская мастацкая выстаўка ў Менску. На менскую выстаўку якая адчыніцца 6 лістапада, ужо пачалі паступаць экспанаты.

СУД.

Справа абартысткі Беляковіч.

У Бабруйск Беляковіч прыехала з вёскі. Спэцыяльнасьць і прафэсія Беляковіч цьвёрдая: яна абартыстка.

У вёсцы Беляковіч стала цесна жыць: з кім там справы маеш? Раз у год ад сялянкі рубель заробіш.

Беляковіч патрэбен размах. Толькі гэтым і можна тлумачыць яе пераезд у Бабруйск.

Першыя часы справы яе тут ішлі вельмі дрэнна.

Беляковіч ужо нават пачала думаць аб звароце назад у вёску. Але гэтага зрабіць ня прышлося.

Адна знаёмая знайшла абартыстцы „працу“.

Першая пацыентка ў Беляковіч—нейкая жанчына Г. Л.

Ужо пасьля на судзе апавядала пацярпеўшая, як Беляковіч рабіла ёй аборт.

Бруд. Піводнага струманту.

А Беляковіч увесь час супакойвала яе:

— Даражэнькая, ня пужайся! ня пужайся, мілая. Колькі жанчын ужо ў мяне перабывала...

Для Г. Л. аборт прайшоў з адным вынікам: яна доўга хварэла, але ўсё-ж з ложка ўстала.

Першая ахвяра Беляковіч у горадзе была Лідзія Лагун. Яна таксама папала ў рукі Беляковіч па рэкамэндацыі нейкай «знаёмай».

Беляковіч рабіла ёй аборт у тых-жа ўмовах.

Слабы арганізм Лагун ня вытрымаў гэтых „умоваў“ і яна на трэці дзень пасьля аборту памерла.

Беляковіч прыцягнулі да адказнасьці.

Справа яе разглядаў Бабруйскі нар. суд у парадку наказальнага працэсу.

На працэсе выступала шмат работніц. Усе яны зазначалі, што такім Беляковічам трэба даць па руках і раз назаўсёды адвучыць ад абортаў.

Беляковіч па руках далі. Народны суд г. Бабруйску прыгаварыў яе на 9 месяцаў зьняволеньня.

СУДОВАЯ ХРОНІКА.

За рабунак.

31 кастрычніка 1925 году грамдз. вёскі Адзяцічы, Барысаўскага раёну, Якуб Лаўроў з сястрой Марыляй ехалі ў горад Барысаў за пакупкамі. На дарозе іх спаткаў Пракоп Сухаложка з двома бандытамі, якія сьледствам ня высьветлены, прычым яны абрабавалі Лаўрова на 120 рублёў.

Пастаянная сэсія Менскага акруговага суду ў Барысаве прыгаварыла Пракопа Сухаложку на тры гады зьняволеньня з суровым адмежаваньнем і пазбаўленьнем у правох на два гады па адбыцьці кары.

Жанчыны арганізоўваюцца.

(Менская акр. нарада жаночых райарганізатараў).

Нядаўна адбылася менская акруговая нарада раённых жаночых арганізатараў. На нарадзе разгледжана праца дэлегацкіх сходаў у 1926-27 годзе, праца шэфскіх т-ваў сярод сялянак і арганізацыя ясьляў і дзіцячых пляцовак на вёсцы.

З дакладу аб працы жаночых дэлегацкіх сходаў па Менскай акрузе відаць, што сёлета сходы працавалі з меншымі перабоямі. Утворана шмат новых дэлегацкіх сходаў, з якіх найбольшага посьпеху дабіўся жаночы дэлегацкі сход пры заводзе «Пралетары» Павялічыўся ўдзел сялянак у сходах (да 70 проц.).

Пашыран лік сходаў для асобных нацыянальнасьцяў. Так, напрыклад, у мястэчках акругі ўтворана пяць новых яўрэйскіх сэкцый і шэраг польскіх.

Дэлегаткі прымалі больш актыўны ўдзел у практычнай працы: яны прымацоўваліся да сельсаветаў і гарсаветаў, дзе выконвалі розныя грамадзкія абавязкі.

Шэфская праца сярод сялянак распачалася нядаўна. Шэфы правялі ў падшэфных вёсках розныя кампаніі і арганізавалі некалькі школ кройкі і шыцьця.

Нарада пастанавіла ў далейшым разгарнуць працу па палепшаньні быту сялянак шляхам арганізацыі новых дзіцячых ясьляў і папулярызацыі ідэй культурнай сельскай гаспадаркі.

Апрача таго, нарада пастанавіла ажывіць працу жаночых сэкцый пры шэфскіх т-вах.

Даклад аб дзіцячых ясьлях, аб ахове мацярынства і дзяцінства ў вёсцы выклікаў вялікую зацікаўленасьць. Дакладчыца т. Гершуні адзначыла, што райвыканкомы ў мінулым годзе прымалі слабы ўдзел у арганізацыі ясьляў. Райвыканкомы павінны зацікавіцца пытаньнямі «ахматмладу».

Нарада пастанавіла пашырыць лік дзіцячых ясьляў для батрачак.

На гэтай-жа нарадзе была заслухана інфармацыя аб выбарах жанчын у гарсаветы і сельсаветы. Па Менску процант жанчын, абраных у гарсавет, узрос з 77 проц. да 87.

Павялічыўся і ўдзел жанчын у працы сельсаветаў. Жанчыны абраны ў 12 сельсаветах намесьнікамі старшыні, 5 сакратарамі і г. д.

Нарада пастанавіла пашырыць у раёнах акругі лік камітэтаў дапамогі сем'ям палітзьняволеных.

Менскі.

Сьвята менскіх фізкультурнікаў.

3 дзень.

26 ліпеня на спортпляцоўкі адбыліся далейшыя спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы. Тэхнічныя дасягненьні гэткія:

Бег на 1500 мэтр. першым быў Мархель (МББ)—4 м. 44,5 с., другім—Якубенік—4 м. 55,2 с., трэцім—Біргер—5 м. 02,5 с.

Бег на 800 м. (жаночы). 1) Тарасэвіч (Зах. чыг.)—2 м. 56 с.; 2) Шчэлкіна (нарсувязь)—3 м. 02,8 с.; 3) Нупрык (А.-Гарадок)—3 м. 03 с.

Дыск: 1) Качаткоў—52 м. 21 с., 2) Глембоцкі—52 м. 20 с. (абедзьвюма рукомі).

Скачкі ў вышыню з разьбегу: 1) Юдзін—158 сант., 2) Кузьмін—156 сант. (абодва пабілі усебеларускае дасягненьне).

Таўчок ядра (жаночы): 1) Пашкоўская [БДУ]—12 м. 45 с. (абедзьвюма рукамі), 2) Тарасэвіч—11 м. 52 с., 3) Лапша (медсантруд)—11 м. 86 с.

Кіданьне гранаты: 1) Гурына (Дынамо)—44 м. 92 с. (абедзьвюма рукамі).

Бег на 400 мэтр; Ня гледзячы на цяжкую дарожку для бегу, паказалі досыць добрае дасягненьне Савельлеў—61,1 сяк. і Сьвентак—61,6 сяк.

На першым месцы ізноў стаяць прафсаюзныя гурткі, на другім—кон. дывізыя і на трэцім—аб'яди. вайск. школа.

Футбол.

Адбыўся футбольны матч паміж камандамі кон. дывізіі і Дынамо, які скончыўся перамогай каманды кон. дывызіі з вынікам 3 : 1.

Першую палову гульні каманда «Дынамо» проста «сядзела» на браме кон. дывізіі, але абарона яе не прапусьціла ніводнага мяча.

Другая палова гульні пачалася з перамогі дынамаўскай каманды, якая на 4 мінуце загнала 1-шы гол кон. дывізіі.

Адразу дывізія бярэ гульню ў свае рукі і да сканчэньня матчу вядзе гульню выключна пры браме «Дынамо» і заганяе 3 мячы.

Трэба адзначыць вельмі прыгожую гульню галькіпэра (кон. дывізія) т. Барбэ. Судзіў матч добра т. Урул.

Тэніс.

Другі дзень розыгрышу тэніснага пяршынства гуляла 3-я кляса. Вынікі:

1) Бэргер (10 : 8; 6 : 1)—Шывлер (4 : 6); 2] Кісялевіч (6 : 2; 6 : 1)—Ляўкоў; 3] Барысэвіч (7 : 5; 6 : 2)—Левін [4 : 6]. Застаюцца самыя цікавыя гульні першай клясы Далеўскага, Зінгера і Рашэтнікавай.

Сьвята прыцягвае шмат гледачоў, з чаго відаць вялікая зацікаўленасьць фізкультурнымі спаборніцтвамі. Напрыклад, на футбольным матчы прысутнічала звыш тысячы асоб, чаго да гэтага часу ня было.

Яч.

ЗДАРЭНЬНІ.

5 сьмерцяў у куфры.

Дзеці гр-на Куніцкага з в. Вярцішкі, Менскай акругі, у ліку 5 чалавек ва ўзросьце ад 1 да 10 год, гуляючы, улезьлі ў куфар. У часе гульні крышка верхніка ўпала на прабой, і дзеці не маглі адчыніць куфар. Усе дзеці задушыліся.

Пакража ў каапэратыве.

У краме Мар'інагорскага спажывецкага т-ва С. Калесьнікаў зрабіў буйную пакражу, залезшы туды ўдзень [у выхадны дзень]. Увесь дзень Калесьнікаў прасядзеў на вышках у каапэратыве, а ўвечары цягніком прыехаў у Менск. На брацкіх могілках зладзей затрыман з пакрадзенымі таварамі.

Зайздросны каханак.

А. Даніловіч 3 гады заляцаўся да М. Казлоўскай і ўвесь час намаўляў яе зарэстравацца ў ЗАГС'е, але Казлоўская адмаўлялася. 26 ліпеня Даніловіч апошні раз запрапанаваў ёй зарэстравацца і, пачуўшы адказ, 2 разы выстраліў у Казлоўскую і параніў яе. Апошняя ў цяжкім становішчы накіравана ў 1-ю сав. больніцу.

Паштовая скрынка.

Асавец. „Ці правільна так“ накіравалі Капыльскаму РВК.

Пайшчыку. [Смаленск. губ.]. «Спекулянты и их пособники не должны быть членами кредитных т-в» накіравалі Мсьціслаўскаму РВК.

„Вниманию Наркомзема БССР“ накіравалі НКЗБ.

Селькору. [Лагойск]. Карэспандэнцыю „Хто ведае закон працы“ пераслалі ў саюз працаўнікоў асьветы.

Апавяшчэньне.

— Мясцовы Камітэт Беларускага Дзяржаўнага вандроўнага тэатру даводзіць да ведама, што гр. Чапулкоўскі, які раней працаваў у тэатры, выключаны з трупы і ніякага дачыненьня да вандроўнага тэатру ня мае.

Мясцком.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬКА.

...абвяшчаецца, што Сарагоўскае с.-г. т-ва «Маладыя Араты»
(в. Сарага, Слуцкае акругі)

—ЛІКВІДУЕЦЦА.—

Усе асобы і ўстановы, якія маюць прэтэнзіі да таварыства, павінны заявіць аб гэтым у ліквідацыйную камісію ў месячны тэрмін з дню апублікаваньня аб ліквідацыі т-ва.

Ліквід. камісія.

ТЭАТР-ЦЫРК-КІНО

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР.
Гастролі артыстаў Ленінградзкага Акадэмічнага б. Александрынскага тэатру.
Чацьвер, 28 ліпеня.
„КОНЕЦ КРЫВОРЫЛЬСКА“. Драма Раманава.

ЦЫРК пад маст. кіраўніцтвам А. Г. КІССО.
Чацьвер, 28 ліпеня.
Вялікае помпэзнае прадстаўленьне.
Праціг чэмпіянату барбы. Боруцца наступныя пары:
1-я пара—першая сустрэча двох дужэйшых барцоў у СССР: Нов. прыехаўшы барэц, б. рабочы Таганрогскага дзярж. скур. заводу ФЕДЗЯ КАЖАМЯКА супроць сілача-гэркулеса ВАСІ БУРАВОГА. 2-я пара—б. маска „Морской Волк“ А. АРЛОЎ супр. ГР. РУСАКОВА; 3-я пара—„ОРАНЖЕВАЯ МАСКА“ супр. ЗБЫШКО-СТАНКЕВІЧА; 4-я пара—САЛЬВІНІ супр. ЯРОША; 5-я пара—ВАГНЭР супр. А. ЦІТАВА.
АНОНС! Едуць новыя сусьветныя атракцыёны. Сачэце за рэклямай.
Пачатак роўна а 9 гадз. веч., барбы—у 11 г. веч. Цэны—ад 25 к.
Адміністратар Н. НІКОЛЬ.

КІНО «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА».
З аўторка, 26-га ліпеня—толькі 3 дні (26, 27 і 28 ліпеня)—грандыёзная мастацкая гістарычная пастаноўка
„НІБЕЛУНГІ“. 1-я сэрыя („Зыгфрид“).
АНОНС! 2-я сэрыя пойдзе з 29 ліпеня.

КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».
З аўторка, 26-га ліпеня—самы папулярны комік-трукіст Рычард Толмэдж у новай амэрыканскай камэдыі
„МНИМЫЙ АТТОРНЕЙ“ у 6-х частк.
Звыш праграмы—кіно-хроніка Савкіно № 83 (апошні вып.)

ПАДПІШЭЦЕСЯ СВАЯЧАСОВА
НА ГАЗЭТУ
„САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ“
на ЖНІВЕНЬ месяц
ПАДПІСНАЯ ЦАНА:
На 1 месяц — — 70 к. На 3 месяцы 2 р. —
» 2 » 1 р. 40 » Да канца году 3 р. 40 к.
За дадатковыя 40 кап. у месяц кожны падпісчык можа атрымаць часопіс «Маладняк»—кніжку ў 6 друкаваных аркушаў (100 стар.), якая даецца, як платны дадатак да газэты.
Газэта «Савецкая Беларусь» разам з часопісьсю «Маладняк» — 1 руб. 10 кап. у месяц.
ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: у Менску—у канторы газэты—рог вуліц Ленінскай і К. Маркса, у правінцыі—упаўнаважанымі канторы і ўсімі паштова-тэлеграфнымі аддзяленьнямі і аддз. Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва.

ВСЕМ НЕОБХОДИМО ПРИОБРЕСТИ АВТОМАТИЧЕСКИЙ
СЧЕТЧИК,
который без всяких знаний МОМЕНТАЛЬНО дает готовые результаты умножения, деления и вычисления процентов. Высылается немедленно по получении заказа и 50 к. За пересылку и упаковку 20 к., всего 70 к. (можно марками). Наложенным платежом высылается от 3 руб.
Заказы и деньги направлять по адресу: Москва 155, Малая Бронная, 10, помещение 3, „КНИЖНАЯ ПОЛКА“.

Загс Менакрвыканкому выклікае на 27 жніўня г. г. на 11 гадз. раніцы грам. УДАРАВА Логіна Іванавіча па справе скасаваньня шлюбу з гр-кай УДАРАВАЙ Алёнай Арсеневай.

Жлобінскі Загс выклікае гр-н ГАЛІЦКІХ Пелагею Іванаўну і Мікалая Мацьвеевіча па справе скасаваньня шлюбу, згодна заявы гр-кі Галіцкай.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Квіт саўхоз „Весялова“, выпісан. карсуду на 13 р. 80 к.
— Рахунак саўхоз „Весялова“ на пакупку сьвідзецельстваў.
— Асабовая кніжка № 28 Аўдзеева М., выд. Зембінскага ВВК.
— Пасьведчаньне Кароткага Г. Г., выд. 2-й Белар. тэр. дывіз.
— Асабовае пасьведчаньне Кароткага Г. Г., выд. камун. энэр.
— Пасьведчаньне Кароткага Г. Г., выд. 3-м вуч. МББ чыгункі.
— Пасьведчаньне Катовіча Е. А.—выд. Нач. Службы Пуці 20-га вуч. ст. Віцебск кв. 3865.
— Асабовае пасьведчаньне Загса Х. Ю., выд. Мілаславіцкім РВК, кв. 3839.
— Асабовая картка Загса Х. Ю., выд. тамож. вайск. аддз., кв. 3840.
— Дзьве вучотна-конск. картка Маскалёва С. П., выд Хоцімскім РВК, кв. 3841.
— Каапэрац. кніжка Сагаловіча А., выд. МЦРК, кв. 3836.
— Пасьведчаньне Фрыд Г. А., выд. Чэрвенскім агульна-адукац. курсамі, кв. 3837.
— Асабовая картка № 2 Гераячанка М. С., выд. Краснапольск. РВК, кв. 3838.

Галоўліт 24864.

Менск, 1-я дзяржаўная друкарня.